

Debesuota, gali lyti.
Saulė teka 6:33, leidžiasi 4:05

VOL. LXI

Library of Congress
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Chicago, Ill. — Pirmadienis, lapkričio-November 11 d., 1974 m.

Kaina 15c

266

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian In The United States

KALBOS PASAULIO MAISTO KONFERENCIJOJ

LIETUVIŲ ŠAUKSMAS IŠ GUDIJOS

"Gimtojo Krašto" vaidmuo

Laikraštis "Gimtasis Kraštas" skiriamas užsienio lietuviams, bet Tarybų Lietuvoje jį galima prenumeruoti. Jis parduodamas spaudoje kioskuose. Baltarusijos krašto punktai "Gimtojo Krašto" prenumeratos nepriimdavo, pasiteisindami tuo, kad jo nėra sąjunginės periodinės spaudos rodyklėje. Iki 1972 metų "G. Kraštas" buvo galima užprenumeruoti Baltarusijos lietuviams iš Lietuvos, ir adresatai jį gaudavo. Nuo 1972 m. "G. Krašto" prenumeravimas Baltarusijos lietuviams sustabdytas; pašto punktai grąžina pinigų tiems, kurie jį užsakė. Vadinasi "Gimtasis Kraštas" Baltarusijos lietuviams skaityti uždraustas.

Kodėl draudžiama Baltarusijos lietuviams skaityti "G. Kraštą"? "G. Kraštas" iškelia Tarybų Lietuvos laimėjimus. Jame daug pagrįsto ir nepagrįsto gyrimo šiais laimėjimais. "G. Kraštas" įveda kartais kokį straipsnėlį ar žinutę, kurie kelia tautinių lietuvių pasididžiavimą. Ekonominis gyvenimo lygis Lietuvoje aukštesnis, negu Baltarusijoje. O čia dar pagiriami Tarybų Lietuvos laimėjimai. Tai gali Baltarusijos lietuviuose sukelti nepasitenkinimą.

Yra ir kita medalio pusė. "G. Kraštas" rašo apie visas ir visur persekiojamas lietuvių tautines mažumas, bet apie padėtį lietuvių mažumų, kurios yra čia pat pašonėje (Baltarusijoje, Kaliningrado srityje), nutyli. Baltarusijos TSR lietuvių, skaitydami "G. Kraštą", gali pasipiktinti, kodėl "G. Kraštas" rūpinasi lietuvių tautinių mažumų likimu užsienyje, o nei vienu žodeliu ne užsimena apie lietuvių tautines mažumas padėtį Baltarusijoje. "G. Kraštas" elgiasi taip, lyg Baltarusijoje lietuvių visai nebūtų. Kodėl "G. Kraštas" ne užstoja Baltarusijos TSR-jos persekiojamų lietuvių? Kodėl jis nerašo apie tautinį lietuvių diskriminavimą Kaliningrado srityje?

Šiaip ar taip imant, valdžia nutarė, kad Baltarusijos TSR lietuviams skaityti "G. Kraštą" yra pavojinga.

Kad "Gimtajam Kraštui" visai nerūpi Baltarusijos TSR lietuvių likimas, galima matyti iš žemiau aprašyto įvykio.

Byla dėl uždaryto lietuviškos mokyklos JAV

1969 m. spalio 4 d. "Tiesoje" 231 nr. buvo patalpintas JAV-se gyvenančio lietuvio J. Kasčio (Kasčiūno) laiškas (laiškas dėdamas sutrumpintas).

Padėkit!

Mieli tautiečiai! Aš nežinau, ar šis mano laiškas pasiekė jus, ar jis bus išspausdintas. Bet negaliu nerašyti, nes vienas neseinas atsitikimas pas mus Amerikoje sukrėtė mane ligi sielos gelmių... Uždaro lietuvišką gimnaziją. Jūs gal nusišypsosit perskaitę apie tai... Bet kai pagalvoji, kad tai paskutinė lietuviška gimnazija JAV-se, tai net šurpu darosi. Kaip tai atsitiko? Kodėl... Užgeso paskutinis lietuviškas žibutėlis. Teisybė, dar yra per 40 šeštadienių mokyklų pas mus. Jose lietuvių kalbos mokosi virš 3000 vaikų.

Uždarė vienintelę lietuvių gimnaziją. Kodėl? Gimnazijos rektorius L. Andriekus per laikraščius pareiškė, kad pristigo lėšų ir mokinių. Gal ir taip. Nors man sunku tuo patikėti, ypač dėl pirmosios priežasties... Laikraščiuose pas mus rašo, kad gimnazija uždaro lietuviškos visuomenės abejingumas. Bet taip pasakyti yra begėdiška, jei ne-

paiškinama, kodėl mes tokie abejingi lietuviškam švietimui, savo gimtajai kalbai.

Dabar man pasidarė aišku, kad mums, lietuviams, galite padėti tik Jūs, mieli tautiečiai, tik Lietuva.

Siųskite mums lietuviškas vaikiškas ir nevaikiškas knygas, žurnalus, laikraščius, nuotraukas, skaidres. Jei kam per sunku padaryti, tai gal mūsų Tautiečių komitetas ar Vilniaus universitetas galėtų atsiųsti.

(J. Kastis-Kasčiūnas)

Pilną laiško tekstą persispausdino "G. Kraštas" 1969.X.9 41 nr.

J. Kasčio laišką atsiliepė LTSR švietimo ministras M. Gedvilas ("Tiesa" 1969.X.9, 235 nr.) ir Vilniaus universiteto rektorius J. Kubilius ("Tiesa" 1969.X.17, 242 nr.). Štai drg. Gedvilas pareiškimo pradžia ir pabaiga:

Galimė padėti!

Didelė žmogaus nelaimė, kai jis negali mokytis gimtajai kalbai. Skaudu girdėti, kad lietuvių išieivai yra priversti pamiršti gimtuosius žodžius — tėvynę, mamytę, broliu, meilę, grožis, geris, laisvė... Tai mus labai jaudina dar ir dėl to, kad praktinės galimybės mokytis gimtosios kalbos nebūna tie lietuvių išieivai, kurie savo kukliomis santuokomis bei pastangomis carinės patvaldystės ir lietuviško žodžio bei rašto draudimo metais padėjo savo tautiečiams Lietuvoje gaivinti gimtąją lietuvių kalbą, raštą, nacionalinę kultūrą. Padėti lietuviams išieivams dabar mes visiškai galime.

Leidami lietuviškus gimtosios kalbos ir literatūros bei kitus vadovėlius, pagelbinę mokyklinę literatūrą, mes galime tam tikrą knygų skaičių numatyti ir užsienyje veikiančioms lietuviškos mokykloms. Mes atsiliepsime į kiekvieną dar veikiančių lietuviškų mokyklų bei asmenų pageidavimą.

(M. Gedvilas, LTSR švietimo ministras) (E)

(Bus daugiau)

Baltų Tarybos protestas

Š. m. rugpjūčio 17 d. Baltų Taryba Vokietijoje pasiuntė protesto raštą Australijos Ambasadoriui Bonnoje, Kai Australijos vyriausybė pripažino Baltijos valstybes Sovietų Sąjungai. Raštą pasirašė Tarybos pirmininkas R. Liepinis (latvis), generalinis sekretorius dr. P. Karvelis ir narys Elmar Reisenberg (estas).

MONTREALIS. — Kanados geležinkelio 18 unių susitarė dėl naujos darbo sutarties, kuri jų algas pakelia 21.8%.

Sovietų komunistų partijos vad. Leonidas Brežnevas rodo savo fotografiją iš karo dienų Vakarų Vokietijos kancleriui Helmutui Schmidui, kuris lankėsi Kremliuje.

IS VISO PASAULIO

PARYŽIUS. — Prancūzijos parlamente kilo skandalas, kai buvo patarta, kad buvęs aviacijos štabo viršininkas, dabartinis parlamento narys, generolas Paul Stehlin raštu pranešė vyriausybei, kad Amerikos karo lėktuvai Northrop YF-17-Cobra yra geresni už prancūzų Mirage lėktuvus. Nato valstybės. Olandija, Belgija, Norvegija ir Danija "svarsto", kokius lėktuvus pirkti savo aviacijoms. Generolo Stehlin raportas pasiekė ir kitas vyriausybes ir tuo sugadino Prancūzijai didelį biznį, nes Nato valstybės planuoja naujiems lėktuvams išieiti apie 10 bil. dol.

WASHINGTONAS. — Nors daugelis elektros jėgainių turiančių anglių atsargas, ilgiau užsitiesęs angliakasių streikas gali pakenkti elektros gamybai. Streikui užsitiesęs 4 savaites, darbų netekę apie 500,000 darbininkų, o — užsitiesęs 8 sav. be darbo liktų 1.7 mil. žmonių, uždarant ir ne vieną plieno įmonę.

TOKIO. — Japonijos komunistų ir socialistų partijos šaukia lapkričio 17 d. masines demonstracijas prieš prezidento Fordo atvykimą. Laukiamas dalyvaujant 100,000 žmonių.

Sovietai jau kelis kartus siūlė Kinijai pasirašyti nepuolimo paktą, tačiau Kinija į tuos pasiūlymus net neatsakė. Todėl dabartinė Kinijos iniciatyva sukelė įvairių spėlojimų. Galimas daiktas, kad Kinijos palinkimas Maskvos pusėn yra taikomas Amerikai, kuri pradėtos deontantes nebevysto toliau ir nekeičia savo santykių su Taivanu, kurio reikalauja Kinija.

MASKVA. — Penktadienį pradėta šachmatų partija tarp Korėnojaus ir Karpovo buvo atidėta po 45ėjimų. Nors Karpovas baigmėje turėjo vienu pėstininku daugiau, buvo vėl pranašautos lygiosios.

WASHINGTONAS. — Bomba šeštadienį sužalojo Amerikos Valstybių Organizacijos įstaigą Washingtone. Ekvadore šiuo metu vyksta organizacijos suvažiavimas. Ta proga trys bombos sprogo Ekvadore.

WASHINGTONAS. — Baltųjų Rūmų pareigūnai pareiškė, kad Andrew Gibsono paskyrimas energijos agentūros direktoriumi bus atšauktas, nes jis per daug susirūšęs su naftos interesais.

KUDIRKA APSIGYVENS ČIKAGOJE

Alta ruošia didelį priėmimą

Galutinai putarta, kad Simas Kudirka su šeima apsigyvens Čikagoje. Tas reikalas buvo aptartas poniam Daliai Bobelienai nvykus į New Yorką ir pačiam Kudirkai susisiekus telefonu su Alto pirmininku Dr. K. Bobeliu.

Alta ruošia Kudirkoms didelį priėmimą. Vieta ir laikas bus paskelbti vėliau.

Du senatoriai lankosi Maskvoje

MASKVA. — Du Amerikos senatoriai lankosi Sovietų Sąjungoje. Vienas jų — sen. Walter Mondale, kurį kai kurie demokratai siūlo kandidatų į prezidento vietą, atvyko kalbėtis su sovietų vadais apie prekybą, ekonominę padėtį ir "detante". Sen. Mondale pakvietė Aukščiausios Sovietas.

Antras — sen. James Buckley iš New Yorko, konservatorius, tuoj susitiko Masvoje su žydų vadais ir svarstė su jais emigracijos į Izraelį klausimus. Kaip jau rašyta, sen. Buckley lalyavo Simo Kudirkos spaudos konferencijoje New Yorke ir pažadėjo nuvežti žinią apie Kudirkos laimingą atvykimą jo draugams.

Slepia nuo žmonių Kinijos raštą

MASKVA. — Sovietų žinių agentūra, paskelbdama visuomenei sveikinimus, gautus revoliucijos sukakties proga, išleido iš Kinijos sveikinimo svarbiausią jo dalį, pasiūlymą sudaryti nepuolimo paktą ir siūlymą atitraukti karo jėgas iš visų ginčus sukeliančių teritorijų.

Kinų pasiūlymas, stebėtojų manymu, yra politinis manevras. Kinai žino, kad Maskvos vadai nepriima minties, kad iš viso yra kokių "ginčijamų teritorijų". Nepuolimo paktą yra siūlysi pati Maskva net kelis kartus, tačiau Kinija į tuos siūlymus neatsakė. Dabar Maskva slepia nuo savo gyventojų kinų pasiūlymą, kad ateityje vėl galėtų kaltinti Pekiną, kad jis nepriima Maskvos taikingų pastangų.

JERUZALĖ. — Izraelio vyriausybė suvaržė importus ir nutvino sava piniginių vienetą — svarą iš 4.20 svarų už dolerį iki 6 sv. už dol.

Angliakasiai ruošiasi streikui

WASHINGTONAS. — Ant-radienį pasibaigia angliakasių sutartis su kasyklomis ir pagal seną tradiciją angliakasiai nebedirba, kol nėra sutarties. Pirmadienis yra Veteranų diena, tai daug Illinois kasyklų jau penktadienį pabaigė darbą ir pasiruošė ilgam streikui.

Nors paskutinės žinios iš Washingtono angliakasių derybų su kasyklų savininkais kalbėjo apie optimizmą ir viltį susitarti, neabejojama, kad anglių kasimas susitrukdys, kas šiais energijos krizės laikais yra pavojingas dalykas.

LOUISVILLE, Ky. — Pasaulio bokso čempioną Muhammad Ali jo gimtiniame meste sutiko apie 7,000 žmonių. Jis pareiškė, kad Louisville yra "svarbiausias" miestas, nes čia užaugo jis pats.

Senato taisyklių komiteto pirm. Howard Cannon pradės apklausinėjimus ryšium su Rockefellerio nominavimu viceprezidento vietą lapkričio 13 d., tačiau balsavimas gali nusitęsti iki kity metų pradžios.

AMERIKA IR KANADA ŽADĖJO PADĖTI ALKSTANČIOMS PASAULIO ŠALIMS

ROMA. — Pasaulinėje Maisto konferencijoje pasakoma tiek daug kalbų, kad Richard Orr, Chicago Tribune korespondentas, palinkėjo, kad kiekvienas pasakytas žodis virstų bušeliu kviečių, tada badaujančių pasaulyje nebelyktų. Iki šiol tik Kanada ir Amerika pažadėjo padidinti savo paramą atsilikusioms tautoms, kur žmonės dažnai badauja. Indija ir Bengalija pasiūlė steigti Maisto Saugumo Tarybą, panašią į JT Saugumo Tarybą. Sri Lanka, buvęs Ceylonas, siūlo steigti pasaulinį trąšų fondą. Amerika, V. Vokietija, Filipinai ir Olandija pasiūlė geresnę koordinaciją tarp-tautiniuose paramos teikimo darbuose.

Leitenantas Calley pagaliau laisvas

COLUMBUS. — Po trejų metų kovų įvairiuose kariniuose ir civiliniuose teismuose buvęs leitenantas William Calley yra laisvas. Jis buvo nuteistas kareli iki gyvos galvos, vėliau bausmė pakeista iki 10 metų kalėjimo, o šeštadienį jis buvo paleistas už 1,000 dol. užstatą. Armijos prokuroras pareiškė, kad lapkričio 19 d. jis bus laikomas bausmę atlikusiu ir paleistas "ant parolės".

Calley advokatas Houston Gordon iš Covington, Tenn., pareiškė, kad jo klientas siekia ramaus gyvenimo, ieško darbo ir tikisi, kad jam daugiau neteks nė vienos dienos praleisti kalėjime. Jis buvo nuteistas už civilinių šaudymą Vietnamo kare.

Okup. Lietuvos santykiai su lenkais

1974 m. žurnalo "Komunistas" Nr. 7 įdėti du straipsniai. Vienas jų "Trisdešimt metų socializmo ir draugystės keliu" aiškina dabartinius Lietuvos santykius su Lenkija. Straipsnio autorius teisių mokslų kandidatas Mykolas Požarskas pradeda naują pokarinės Lenkijos valstybės, jau komunistinės, 1944 m. liepos 22 d. atskirimo.

Istorijos bėgyje susidarė tarp Lietuvos ir Lenkijos painiausias sienų klausimas. Tikėtai 1944 m. rugp. 16 d. Lietuvos-Lenkijos delegatams sutarus, šis klausimas buvęs išspręstas ir sienų klausimu sutartis pasirašyta. Buvusi pasirašyta ir repatriacijos sutartis. 1970 m. Lietuvoje dar buvo likę 240,203 lenkai. Jie turi savo spaudą, klubus, teatrus, mokyklas, radijo valandėles ir kt. 1971 m. birželio 13 d. į Aukščiausią Lietuvos Tarybą buvę išrinkta 15 lenkų, o į vietines tarybas — 1848 lenkai. Iš antros pusės pamini, kad ir lietuviai Lenkijoje turi periodinį laikraštį "Aušra". Lietuvių Kultūros Draugijai 1972 m. priklausė 1718 narių, o "kur gausu lietuvių, organizuotas švietimas lietuvių kalba". (Tik organizuotas, bet nerašo ar lietuviai turi bent vieną mokyklą.) (E)

Visų komunistų bendri tikslai

BELGRADAS. — Jugoslavijos komunistų laikraštis Borba, sveikindamas sovietus 37 metų revoliucijos sukakties proga, parašė, kad Jugoslavija yra surišta su Sovietų Sąjunga bendrais tikslais ir bendromis pažiūromis į daugelį klausimų, nežūrint pasitaikančių nuomonių skirtumų.

Argentina, Kuba, Kinija kaltino Ameriką "imperializmu", infliacine pinigine politika. Indija irgi reikalavo daugiau maisto produktų, kaip teisingos kompensacijos už praeities išnaudojimą.

Popiežius Paulius ragino netauti gaminančias valstybes daugiau prisidėti prie tarptautinių pastangų teikiant paramą skurstančioms tautoms. Ta pačia proga popiežius griežtai pasisakė prieš gimimų kontrolę. "Neleistina, kad tie, kurie valdo žmonijos turtus ir žaliavas, siktų išspręsti alkio problemas uždrausdami neturtingiesiems gimti. Ar tai nėra nauja karo forma primesti suvaržymus demografinė valstybių politikai? — klausė popiežius.

Valstybių delegacijoms kalbant ir siūlant įvairiausias priemones, vienas faktas visiems aiškus, — maistą alkstantiems parūpinti gali tik: Amerika, Kanada, Argentina, Australija ir Europos Bendroji Rinka. Tik tos valstybės turi javų perteklių. Kanados užsienio reikalų sekretorius Allen MacEachen pažadėjo vyriausybės vardu 20% padidinti Kanados teikiamą paramą maistu. Jis teisingai pripažino, kad Amerika iki šiol atiduodavo daugiau negu savo teisingą dalį žmonijos šelpimui.

Grupė Amerikos ūkininkų pritarė kalboms, kurios reikalavo daugiau trąšų, daugiau vabalams naikinti nuodu, nes Amerikoje tie ūkiams reikalingi chemikalai yra puolami įvairių aplinkos globos organizacijų. Amerikos ūkininkai ir viso pasaulio ūkininkai turi gauti garantuotą pilną, kuris vienas gali jį skatinti gaminti daugiau maisto, pareiškė Amerikos ūkininkų atstovas Harold Steele iš Dover, Ill.

Nixono advokatas kaltas apgavyste

WASHINGTONAS. — Buvęs prezidentas Nixonas gali turėti naujų nemalonių. Penktadienį buvęs jo advokatas Edward Morgan prisipažino teisme, kad jis tyčia įrašė dokumentuose klaidingą datą, kad buvęs prezidentas galėtų už savo dovana Valstybės Archyvui nurašyti nuo pajamų mokesčių virš pusės mil. dol.

Nežiūrint ar prezidentas Nixonas žinojo ar nežinojo apie tokią apgaulingą datos suklatojimą, jam gali tekti sumokėti už apgavystę baudą.

Laikraštis rašo, kad "Rusijos revoliucija buvo visos pažangiosios žmonijos įkvėpėja".

Detroito naujienos

Bolfo 76 sk. kukliai paminėjo trisdešimtmetį

Jeigu svečias iš betkur atvykęs į Detroitą pirmąjį sutiktąjį lietuvį paklaustų apie žymiausią čia gyvenantį lietuvį, tai greičiausia gautų atsakymą — Česys Šadeika. Kodėl? Gi todėl, kad jis yra iš žymiųjų veikėjų kukliausias ir tyliausias visuomenininkas. Jis yra kelių organizacijų išdavininkas. Į bet kokį lietuvišką parengimą atėjęs, jis išnaudoja ne savo malonumui, bet Balfui, L. B. ir kitoms organizacijoms nario mokesčių rinkimui. Jis visod turi su savim pakvita-vimų knygetes ir narystės sąrašus. Daugeliui išdavininkų mokesčių rinkimas sudaro nemaloniją, sunkią našta. O patys draugijų ar organizacijų nariai mokesčių nemoka ir tiek. Atėjo toks laikas, kad reikia prie to nario pri-eiti, maloniai jį užkalbinti ir pa-prašyti mokesčio. Užtat Č. Šadeika ir pagarsėjo Detroito. Jam tur būt bet kurios organizaci-jos išdavininkas negali prilygti, ka-dangi neklystant galima tarti jį surenkant daugiausia mokesčių. Jis šioje srityje tiesiog nepaly-ginamas. Ir jį detroitiečiai ger-bia ir mėgsta.

O šalia jo, tik kitose pareigo-

se, kitais darbais (ypač Balfui) pasižymi Ona Šadeikienė. Abu yra žinomi baltininkai. Jų širdyse dega aukos ir labdaros dvasia.

1974 m. rugsėjo 22 d. Šadeikų sodyboje Farmingtone, Mich., ir įvyko labai pavykusi Bolfo gegužinė. Jų gražus ir erdvus sodas dažnai už ačių panaudoja-mas Balfui ir kitoms patrioti-nėms organizacijoms. O kai dan-gaus pravirksta — užleidžia sa-vo erdvį ir meniškai išpuoštą rezidenciją.

Ir šiai gegužinei reikėjo daug statų ir kėdžių iš namo rūšio iš-nešti. O po gegužinės vėl dar-bas. Reikia vėl visus išneštus baldus, ir virš 100 kėdžių, atgal sunėsti. Gerai jeigu atsiranda paslaugų žmonių — jie padės. O vėliau tą kelių akertių sodą pri-reikia ir apvalyti. Ir už tai, kiek-man yra žinoma, jie neima nė surūdijusio skatiko. O ypač iš Bolfo.

O rugsėjo 22 d. sekmadienis buvo šaltokas, net vėsus, bet kartu nešildančios saulės nušvie-sas. Šadeikų sodybos sodas buvo pražydęs impresionistinių spal-vų žavumu. Visa apylinkė, o ypač dailiai nupiauta žolė dar bu-

Amerikos medicinos pagalbos laivo "Hope" personalas tikrina Jamaikos kaimo vaikų sveikatą. Dešinėje matoma pacientė nelabai džiaugiasi gydytojų jai parodytu dėmesiu.

vo užlieta žalios spalvos. Medžiai neįstengė rudens dažais nusi-kratyti: juose pynėsi oranžinis koloritas. Šaltos saulės nušvie-sas paausuoti lapai palengvėle ta-balodamiesi vėjuje, krito veržė-i iš žalios spalvos dėmių. Gam-ta pasipuošusi rudens gamtos rūbų švitejo impresionizmo spal-vingumu.

Šadeikų sodyba ir kilnus šios gegužinės tikslas — labdara su-traukė virš 120 linksmai nusitel-kusių Bolfo rėmėjų. O vis dėl-to buvo vėsu. Ir vilnonio apda-ro prireikė, kad nesusaltų. Nors saulės spindulių netrūko.

★

O pažįstam! Ir kiek jų daug! Vieni kitiems rankas tik spaudžia. Kiti jį pasibučiuoja. O sve-čių vis daugiau ir daugiau pri-važiuoja. Prie bufeto vieni ki-tus vaišina "Nektarą".

O po medžiais balta staltiese apdengta stalą aptarnauja Fe-liksas Blauidys. Tai "minkštų ir kietų" gerimų bufetas. Pa-slaugus ir mielas, mūsų Feliksas. Jis draugiškos nepamainomas. Joks renginys be Felikso neapsi-eina. Jis ir šaulys, jis ir baltininkas. Feliksas ir mecenatas, spau-dos rėmėjas: jis perka ir kny-gas. Visai remia Vasario 16 gimnaziją Vokietijoje. Detroi-te šaulių įsteigto, šios gimnazi-jos rėmėjų, būrelis pirmininkas. Ir čia su šypsena veide, kiekvie-nam pasitarnauja: tartum pel-nas kristų jį jo sterblė.

Bet ir čia "pilnatiesio jauni-mo" kaip ir nebuvo. Visi jau su-brendę. Vienas kitas dar kažką šaukdamas, skubiai prabėga. — Ak! Jis skuba prie savo stalo. Prie jo apsėdę dar jaunesnės kartos moterys ir vyrai. Bet ir jie virš 30-40 metų. Bet ir ne-daug. Kiti jau vyresni, subren-dę. Sidabru nusidažę jų pau-siai. Taip jau augsinio amžiaus pasiekę lietuviai. Čia, Detroito, šis skyrus buvo įsteigtas 1944 m. lapkričio 3 d. Ir dar tais me-tais Bolfo centrui į Niujorką nu-siuntė per 25,000 dolerių para-mos ir didelių kiekių maisto ir drabužių: Veikė našlaičių fon-das ir tremtinių (jau vėliau) iš-kurdinimo komitetas. Nenuils-tamais darbais prisidėjo agr. T. Dambrauskas. M. Kasevičienė, neįpermininkavo, tai bent val-dyboj dirbo. Elzbieta Paurazie-nė ilgametė skyr. pirmininkė. Buvo veiklus ir pasiaukojimo dvasia gyvenęs Matas Šimonis. Tik tiek įstengiau čia paminė-ti. Bet jų, tų labdariniųjų švie-suolių buvo daug! Iš jų tiek ma-žai gyvų beliko! Jeigu neturė-tume tų amžinai besiaukojančių, lietuvių — pabėgėlius mylinčių ir beasiukojančių širdžių, kas būtų atsitikę su 1944 m. pabėgu-siais lietuviais? Maža beliko mū-sų tarpe, kurie dar pagalojo.

Tad šioje gegužinėje prasmin-gai prisiminta energingoji Bolfo steigėja ir 76 skyr. pirmininkė E. Paurazienė. Skyr. pri-rinkė E. Paurazienė, sukvie-tusi, būrūsi šio pikniko daly-vius būrelin, paminėjo, jog šie-met švenčiant Bolfo 30-tį, "mes esame laimingi galėdami tą gra-žią sukaktį paminėti turint savo

tarpe šios garbingos ir dėkin-gos praeities liudininkę, Detroi-to skyr. steigėją p. Elzbietą Pau-razienę". Ją pasveikino ir, pa-kviesdama žodį tarti, jai prisė-gė šviesią kvapią orchidėją. Vi-sų vardu tarė ačių už atliktus taip svarbius ir būtinus, Dievo palaimos susilaukusius, darbus. Juk gaudami Bolfo paramą anu-olmet lietuviai pabėgėliai juto, kad jie nėra Dievo apleisti našlaičiai, kad jie nėra vieni, kad šalia jų sunkaus vargo, Amerikoje budi-tūkstančiai pasinaukojančių lie-tuvių. O p. Ona Šadeikienė ietė-kė jai savo brangią dovaną — didžiulį, keturkampį tortą.

Iš daugybės krūtinų eks-promtu išsiveržė padėkos gies-mė: "Ilgiausių metų..." O mūsų aktorius ir akordeonistas Algis Pesys giedamai giesmę pritarė, gal daugiau vedė, akordeono mu-zikos garsais bei gaidomis.

Garbingoji pirmininkė, skyr. steigėja E. Paurazienė, tikrai susijaudino pareikštu nuosirdu-mu. Kurį laiką patylėjusi, nusi-šluočiusi džiaugsmingo gaudu-lio ašaras, prabilo pirmųjų Bal-fio žingsnių prisiminimais: tie žingsniai atvedė mus į dabartį. Kibirkstėlė buvo, uždegta prieš trisdešimt metų! Amžiaus slėgi-našta jau nuovargiu dvelkio. Bet Detroito 76 skyriui "dirbsiu tol, kol būsiu gyva".

Brangią gyvą orchidėją dova-nojo Irena Laurinavičienė (De-troitio Dramos sambūrio aktorė), o baltą vilnos apsiaustą, pačios numegztą, dovanojo ir garbingą veteranės pečius užklojo V. Staš-kevičienė, kuri visus stebėtojus giliai sujaudino, nes ir ji pati atšventė 80 metų amžiaus su-kaktį.

O kaip nepaminti visame De-troite pagarsėjusią "Tortų ka-ralienę" Pranę Balandienę. Ji ir šios dienos gegužinės rengė-jams, Bolfo 76 skyriui, suskubo iškeipti nuostabiai gražų, ska-nų, ir didelį tortą. Ir tikrai ska-nesnio torto vargu kas yra raga-vęs. Šiai "karalienei" Detroito lietuviai visada bus dėkingi: jie ją myli.

Kaip ir visada, Balfas turėjo ir laimėjimų stalą. Bilietus iš-platinus, paaiškėjo, jog laimeji-mai (įvairios vertingos dova-nos) atiteko: B. Sukauskienė, S. Dryžienė ir J. Acui. O ge-gužinę apleidžiant, didieji Bolfo rėmėjai ir veikėjai p. p. Kasevi-čiai-Kase idėjo į skyr. kasą ga-na stambiai dovaną. Ačių jiems!

Baigiant reikia paminėti tai, kas gegužinėse svarbiausia: val-gymų paruošimą, jų skanumą. S. Dryžienė paruošė dalį maisto be jokio užmokesčio. Paaukojo darbą ir padėjo dirbti bufete Nuo pat ryto prie visų darbų prisidėjęs Feliksas Blauidys. Skyr. išdavininkas be jokio at-lyginimo fotografo visus gegu-žinėje pasireiškusius įdomesnius įvykius ir žmones — svečius. Skyr. sekretorius ir šiaip Detroi-to visuomenininkas — kultūri-ninkas V. Staškus irgi fotogra-favo gegužinės dalyvius ir pri-sidėjo prie kitų darbų. Įvairių karštų valgių buvo gausu. Trum-pai tariant — pigu ir gardu. Al-kanų nesimatė.

O Algis Pesys, kur reikėjo pagrįsti akordeonu, o ypač paro-dė daug entuziamo ir muzikinės energijos prie vieno jaunesnių dainuojančio stalo — nors tas stalas pats tikrai nedainavo, bet prie jo sėdėję jaunesnieji bal-fininkai, sudarė kaip kokį chorą. Jie atkreipė į save svečių dė-mesį.

Elzbieta Paurazienė jai dova-notą didžiulį tortą, savo keliu, paaukojo visų pikniko dalyvių — svečių pavaišinimui. Kas norė-jų be jokio užmokesčio šio gar-dumyno ragauti, juo skonetis.

Lyg epilogui, tenka mums vi-siems lietuviams labiau glaus-tis prie Bolfo. Balfu bodisi ir jo nekencia maskvimai "piščikai". Atsirado suniekėjusių tarybi-nių bendradarbių, kurie už judo grašius atlieka Maskvai pagei-daujamą bendruomenės grūna-mą darbą. Tų groviųjų nedaug, o mūsų, palyginus su jais, — tik-rai daug. Balfas sugebėjo pra-

elty sėkmingai išspėsti sun-kiausias šalpos uždavinius. Dar ir dabar atlieka lietuvių trem-tinių šalpą visur, kur tik yra kankinių vargdienių lietuvių: pavergtoje Lietuvoje, Sibire, Ka-zachstane ir visuose, Sovietijos teritorijoje, veikiančiuose kace-tuose.

Atsiminkime, jog ir šiuo me-tu Sibire, ir kitur, veikia tūkstan-čiai vergų stovyklų. Dar šiuo metu juose kankinami keli mili-jonai įvairių tautų žmonių, o jų tarpe daugelis tūkstančių lie-tuvių. Bolfo atlikti ir atlieka-mi darbai, tremtiniam gelbėti, dabar turi ir ateity turės istori-nės reikšmės.

Tad dirbkim, aukokimės, bent laiks nuo laiko pasiklausydami savo širdies balso. Globokime visame pasaulyje lietuvių atsi-durusius varge, skurde, bade. Lengvinkime pavergtų mūsų se-

sių ir brolių sunkią našta, o Vi-sagalis Dievas mums padės. Amžinai gyvena tie, kurie da-lijasi savo ištekliais, savo mei-le, — o labdaringumas yra di-džiausias augantis mūmyse Die-vo meilės poreikis (J. Bosco). Tas kuris duoda, kai esti papra-šytas, jau laukė perligai.

DĖDĖS ŠERNO GYVENIMO BRUOŽAI

YRA GERIAUSIA DOVANA

Vyresnieji Amerikos lietuviai Juozas Adomaitis - Dėdė Šerną as-meniškai pažino, skaitė jo straipsnius, knygas ir klausėsi jo paskaitų. Dabar jie gali paskaityti gražiai surašytą Dėdės Šerno gyvenimą. Jiems bus idomu prisiminti senus laikus ir paskaityti gražių istorijų. Naujai atvykęs lietuviai galėtų žiemos ar vasaros pasikaitymams nu-pirkti Antano Rūkos parašytą VIENISO ŽMOGAUS GYVENIMĄ — Dėdės Šerno gyvenimo bruožus. Jie pradijins kiekvieną, kas ji at-simena ir pažinojo, o naujesiems ateiviams, jaunimui, rašytojo AN-TANO RŪKO lengvas, vaizdas, gražia literatūrinė forma pasakojimas duos progos susipažinti su mūsų pirmųjų lietuvių šviesuolių gyvenimu ir jų kieta, ideologine veikla.

Antanas Rūkas, VIENISO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Juozas Ado-maitis - Šerno gyvenimo bruožai. Išeido Amerikos Lietuvių Istori-jos Draugija, Chicago, 1962 m. 206 psl., kaina 2 dol.

GAUNAMA "NAUJINIŲ" ADMINISTRACIJOJE

Išėjusi iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlausko knyga apie Amerikos lietuvių pastan-gas daryti įtakos į krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Orderis pus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

J. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 psl. knyga.

Kaina \$2.50

Nei vienas žmogus, noris pažinti nepriklausomus Lietuvos ir Antano Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaitis pa-ruoštos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti ne-tolimą Lietuvos praeitį. Lietuvoje gyvenusieji ir Smetonos valdymo laikotarpį pažįstantieji žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiau-siai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaitis knyga galima gauti "Naujienose" darbo valandomis. Kas negali užtekti "Naujienos", tai prašomas persiųsti \$2.50 čekį arba Money Orderį, pridėdant 26 c. persiuntinui paštu, tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608

Gavę pinigų, tuojau knygą pasiųsime.

POEZIJOS VEIKALAI

Poezija — kaip pavasaris, kuris pradžioje pro tirpstantį sniegą liepia lazdynui išskleisti mažutį deimantų spindulį žiedą, apkauso medžių šakas žiedais, kaip kontetėmis ir pamazų įveda į gamtos vaizdą ir garsų ste-buklus. Dramatiškai besikeičiančiuose gamtos scenoiziduose svajoja, juokauja ir verkia poetai, pajėgiami išreikšti žodžiais jausmų ir minčių gelmes.

Naujienose yra gausus pasirinkimas poezijos leidinių:

1. J. Augustaitis - Vaičiūnienė, ŽVAIGZDĖTOS NAKTYS. Didelio for-mato, 126 psl. Kaina \$1.—.
2. Jurgis Baltušaitis, ŽEMES PAKOPOS. Elegijos, Giesmės, poemos. Kišeninio formato, 157 psl. Kaina \$2.00.
3. Butkų Juze, EILERASČIAI IR RAŠTAI. 155 psl. \$1.50.
4. Vinca: Jonikas, LYDEJAU VIESNIA VETROJE. Eilių rinktinė, 169 psl. Kaina \$3.00.
5. Kleopas Jurgelionis, GLUDI — LIUDI. Lyrikos eilės, 105 psl. \$2.00.
6. Anatolijus Kairys, AUKSINE SEJA. Eilėraščiai, 86 psl. \$2.00.
7. Nadas Rastenis, TRIJŲ ROZIŲ SVYENTE. Eiliuoti pasakojimai apie 3 išvengtus lietuviškos senovės laikus; su autoriaus iliustracijomis. \$5.00.
8. Nadas Rastenis, THE FOREST OF ANYKŠČIAI, Antano Baranauko "Anykščių šilelis", vertimas, 42 psl. \$2.00.
9. Balyš Rūksa, UGNIES PARDAVEJAS. Eilės, 95 psl. \$1.00.
10. Stasys Samvaras, ATDARI LANGAI. Runktinė lyrika, 167 psl., \$3.00.
11. Stasys Samvaras, AUKOS TAURE, 5-ji lyrikos knyga, 152 psl. \$2.50.
12. Petras Sagatas, SAULELEIDŽIO SPINDULIUOSE. Eiliuoti kūrini-mai, 92 psl., \$1.00.
13. Petras Sagatas, PRAUK, MANO LAIVELI. Eilėraščiai, 112 psl. \$1.00.
14. Eugenijus Grudis, AGUONOS IS SMELIS. Eilės, 70 psl., \$1.00.
15. Elena Tumienė, KARALIAI IR ŠVENTIEJI. Eilėraščiai, 80 psl. \$2.50.
16. Alfonsas Tyruolis, METU VINGIAI. Lyrikos rinktinė, 180 psl. \$3.00.
17. Jonas Valaitis, SENOVES LIETUVIŲ DIEVAI. Mitologijos posmai, 55 psl. \$1.00.
18. Adomas Jasas, BŪK PALAIMINTAS. Poezija, 115 psl. \$3.00.

Norėdami įsigyti šias ar kitas knygas, prašome atsilankyti į Naujienų rastiinę arba užsakyti paštu, pridėdant čekį ar piniginių orderį.

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608

RIMTA KNYGA — GERIAUSIA DOVANA

Naujienose galima gauti puikių knygų, kurios papuos bet kokią knygų spintą ar lentyną.

K. Bielinis, PENKTIEJI METAI, gražiai įrista, 592 psl.	\$6.00
K. Bielinis, DIENOJANT, gražiai įrista, 464 psl.	\$6.00
Prof. Vaclo. Biržiška, ALEKSANDRYNAS, I tomas, gražiai įristas, 431 psl.	\$7.50
Prof. Vaclo. Biržiška, SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTO-RIJA, I dalis, 208 psl., įrista — \$3.00, minkštai vir-selias — \$2.00; II dalis, 225 psl., įrista — \$3.00, minkš-tai viršelias	\$2.00
Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS, I tomas, 300 p.	\$2.00
Prof. S. Kairys, LIETUVA BUDO, gražiai įrista, 416 psl.	\$5.50
Kipras Bielinis, GANA TO JUNGO, 492 psl., minkštai vir-selias.	\$5.00
Juozas Liūdžiū, RAŠTAI, 250 psl.	\$3.00
P. Liūdžiūviene, ATSIMINIMAI APIE JUOŽĄ LIŪDŽIŲ, 88 psl.	\$1.00
Janina Narūnė, TRYS IR VIENA, jaunystės atsiminimai 170 psl.	\$3.00
M. Gudelis, POVILAS MILERIS, biografinis bruožas 232 puslapiai	\$3.00

NAUJIENOS,

1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. HA 1-6100

It's a question of maturity.

A lot of people don't buy U.S. Savings Bonds because they think it takes them 10 years to mature. Take another look. The old green Bond ain't what it used to be. Now Bonds mature in less than 6 years.

That's one reason Bonds are so popular nowadays. They're simple to buy, and one of the surest ways to build a nest egg for something (or someone) special.

U.S. Savings Bonds. Maturity at 5 years, 10 months. If you don't

want to use that money right away, there's a 10-year extension privilege. Either way, you'll find that Bonds mature at just the right age for you.

Take stock in America.

Bonds mature in less than six years. Now U.S. Bonds pay 4 1/2% interest when held to maturity of 5 years, 10 months (4 1/2% the first year). Bonds are replaced if lost, stolen, or destroyed. The interest they earn is credited at your bank. Interest is not subject to state or local income taxes, and federal tax may be deferred until redemption.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

ISTORINĖ SIMO KUDIRKOS KALBA

4

"Aš prašau jūsų, grąžinkite mano tėvynei Lietuvai nepriklausomybę"

Simo Kudirkos teismas įvyko 1971 metų rugpjūtį 17 iki 20 dienos "tarybų" Lietuvos aukščiausioje teismo Lietuvoje. Čia ryškėja dar viena sovietų taktika — teismą taip surežisuoti, kad atrodytų, jog lietuviai savo rankomis pradžiai savo patriotą Simą Kudirką. Teismo pirmininku paskirtas tulas Nisiunas, prokurorą Petras Petras, o kaltinamajam ginti Gavronskis, kurio tačiau Kudirka atsisakė ir paklaustas dėlko atsisakė, jis teismui atsisakė:

"Jei Gavronskis yra sąžiningas žmogus ir mane gins pagal savo sąžinę, tatau gali jam pačiam pakenkti. Bet jei jis yra nesąžiningas ir vaidins antro prokuroro rolę, kaip dažnai atsitinka politiniuose teismuose Lietuvoje, dėl to aš manau, kad mano byla yra jau ganėtinai surežisuota ir jai vieno prokuroro užtenka".

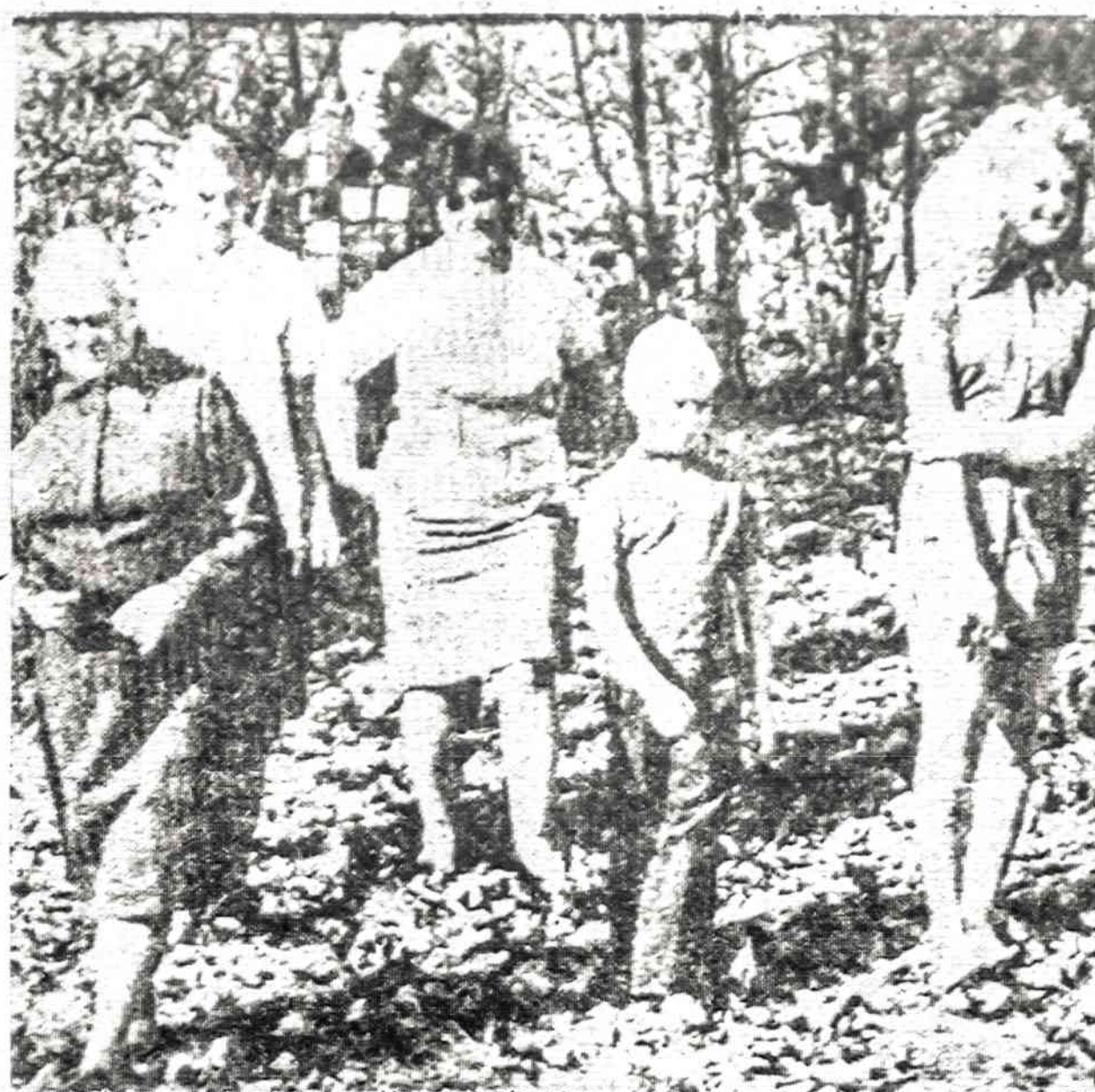
I teismo klausimą, ar jaučiasi kaltas, kaltinamasis atsisakė:

"Aš nesijaučiu kaltu, kadangi aš neišdaviau savo tėvynės Lietuvos. Rusijos, kuri šiandien vadinasi Sovietų Sąjunga, aš neškaitau savo tėvyne".

Kaltinimo aktas Sovietų Rusijai Kudirkos kalba, pasakyta okupantų diriguojamame Lietuvos Aukščiausioje Teisme truko daugiau kaip 4 valandas.

Atsakymas į klausimą kodėl norėjo pabėgti, Kudirka faktais ir datomis nupasakojo visa, ką Lietuvos žmonės nukentėjo nuo pačios pirmosios dienos Raudonajai Armijai okupavus Lietuvą 1940 metų birželio mėnesį. Baigdamas aštuntą mokyklos skyrių, jis pasirinko jūrininkystę. Jis teismui pareiškė:

"Aš maniau, kad jūroj galėsiu užmiršti savo tautos tragediją. Aš norėjau pabėgti nuo tos keistos scenos: nes nė savaitės nepraeidavo, kad įvairiuose Lietuvos miesteliuose nebūtų turgaus aikštėse parodai išstatyti sužaloti lietuvių partizanų kū-

PIRMA DIENA AMERIKOJE

Simas Kudirka (antras iš kairės) ir jo šeima: motina Marija Šulskienė, žmona Eugenija, sūnus Evaldas ir dukrelė Lolita savo globėjo Dr. Rolando Paegls miškelyje Locust (N. J.). Trečias iš kairės Dr. Paegle.

AP nuotrauka iš Chicago Sun Times

nai. Aš norėjau pabėgti nuo bado, kurs tuo metu siautė kolektyvinėse fermose (kolchozuose), visiško teisių nebuvimo...

Gėda, bet aš net laivynė raugau tos pačios rūšies neteisybės ir tautinę diskriminaciją. (Sovietų) "spaudoje skaitydavau apie didelį Lietuvos laivyną, bet tikrumoje jokio Lietuvos laivyno nėra: jis tik tiek lietuviškas, kad eiliniai jūrininkai yra lietuviai..."

Vyriausias teisėjas uždavė Kudirkai tokį klausimą:

"Tvirtini, kad norėjai JAV-se rasti laisvę, kurios nėra Sovietų Sąjungoje. Kaip išaiškinti tai, kad jie pačiam atsuko nugara?" Kudirka atsakė, kad "paprastieji amerikiečiai mane priėmė labai gerai. Matydami, kad šalta, jie man davė šiltus drabužius, o rusų jūrininkai mane mušė, kol netekau sąmonės, ir, man keletą mėnesių gulint kalėjime, jie man sužalojo keli."

Sovietų pastangos Simui Kudirkai "išplauti smegenis"

Gegužės 19 dieną prokuroras pasakė savo paskutinę kalbą, reikalaujamas Kudirką nubausiti 15 metų sunkaus režimo darbo stovykloje ir sukonfiskuoti visus jo asmeninius daiktus.

Save gindamas Kudirka pasakė:

"Tarptautinės teisės požiūriu aš nesu kriminalistas. Mano apsisprendimas išvykti svetur neprieštarauja Jungtinių Tautų deklaracijai dėl žmogaus teisių, net Sovietų Sąjungos konstitucijai. Dėl to aš skaitau save visiškai nekaltu. Tačiau aš žinau, kad mano likimas jau yra saugumo organų nuspręstas..."

Kudirka nupasakojo, kaip slapstosios policijos pareigūnai, kai kurie specialiai atvykę iš Maskvos, stengėsi jį perauklėti jam esant kalėjime. Jam buvo įkalbinėjama pasmerkti "buržuazinį nacionalizmą" Lietuvoje ir svetur, kas esą ideologiniai paruošė jo išdavystę; jam buvo prižadama lengvesnė bausmė, jei bendradarbiaus. Bet Kudirka pareiškė, kad jis dėl Lietuvos labo išsižada savo asmeninės laisvės. Šešis mėnesius užra-

tytais langais ir durimis su rusų sąsargyba. Demokratiname teisme kiekvienas, kas nori, būtų leidžiamas įeiti. Jei aš išdaviau savo tėvyne, dėlko jūs bijotės išdaviką viešai parodyti? Tegul publika pati mane teisia. Deja, šio teismo kambarys yra tuščias. Be savo žmonos ir kelių čekistų (saugumo policijos) aš čia nieko nematau. Čia dar yra keletas sargybinių, bet jie lietuvių kalbos nesupranta ir jie nežino dėl ko mes čia ginčijamės".

Po trumpo pasitarimo, pirminkas paskelbė sprendimą: "Dešimt metų griežto režimo stovykloje konfiskuojant visą privatų nuosavybę".

Tuoju po teismo, valstybės saugumo valdininkai paėmė iš jo apartamento baldus, kilimą, radijo priimtuvą, viso apie 700 rublių vertės.

J. Pr.

DIDŽIAUSIAS DEIMANTAS PASAULYJE

Didžiausias pasaulyje deimantas buvo išstatytas Oslo parodoje. Jis yra 165.5 karatų ir vertinamas 18,400 svarų sterlingų.

"Drausiesieji ir ryžtingiausi" Lietuvos patriotai buvo fiziškai išnaikinti. Tačiau nauja gentkartė užaugo, kuri ryžtasi eiti savo tėvų keliu. Kai atsisakiau išpildyti valstybės saugumo organų norus, jie man grąsino mirties bausme. Aš tikiu, kad tas pažadas bus išpildytas".

(Vėliau buvo patirta, kad sovietai ruošėsi Kudirką uždaryti beprotnamyje, bet liko nepasistatęs, kadangi jo giminės ir pažįstamieji atsisakė pasirašyti aktą, kuriuo pasiremiant tai būtų buvę padaryta).

"Grąžinkite mano tėvynei, Lietuvai, nepriklausomybę"

Prieš pat nuteisiant gegužės 20 dieną Kudirka pareiškė: "Aš nieko daugiau neturiu pridėti prie to ką jau pasakiau, tik vieną norą, specifiskai reikalaujama kaip aukščiausiam teismui taip Sovietų Sąjungos vyriausybei: aš prašau jūsų, grąžinkite mano tėvynei Lietuvai nepriklausomybę".

Pirmininkas: Kaip pats įsivaizduoji nepriklausomą Lietuvą?

Kudirka: "Nepriklausoma Lietuva, mano nuomone, turi suvereninę valdžią ir nėra jokios armijos okupuota. Valdžia turi tautinę administraciją, nuosavą sistemą ir laisvą demokratinę rinkimų sistemą.

Kitų kraštų įstatymai tai valdžiai nėra privalomi, kaip dabar čia yra privalomi Rusijos įstatymai. Nepriklausoma Lietuva nebūtų dominuojama rusų kalbos, kaip šiandien yra.

Aš noriu, kad tokių teismų, kaip mano, Lietuvoje nebūtų. Pirmininkas: "Ar pats, galbūt, sakai, kad dabartinis teismas nėra demokratiškas ir legalus?"

Kudirka: "Žinoma, kadangi jis vyksta rūpestingai uždang-

KIAUSINIAI R GERI ŽODŽIAI

Mieste lijo, ir Garfinkelis, pavargęs savo krautuvėleje, nutarė ne namo skubėti, bet užėiti į valgyklėlę.

Kai jis įėjo, tuojau prisistatė padavėjas.

— Ką ponui?

— Porą minkštai virtų kiaušinių ir porą gerų žodžių, — nuolankiai atsakė Garfinkelis.

Po kelių minučių buvo atnešti kiaušiniai.

— Taip, kiaušiniai jau yra, —

sumurmėjo Garfinkelis. — O kaip su tai gerai žodžiais.

Padavėjas pasilenkė prie Garfinkelio ausies ir sušnibždėjo: — Nevalgyk tų kiaušinių!

• Kodėl iki šmolmenų mes atsimename tai, kas mums įvyko, bet niekaip nesugebame atsiminti, kiek kartų mes tatau pasakojome vienas ir tam pačiam asmeniui?

• Iš žuns nasrų neišskris dramblio kaulas.

Aušra Mildažytė neseniai susituko su Karl Zarins. Aušra yra Naujienų skaitytoja Teresės ir Jono Mildažių dukterė ir anūkė Stefanijos ir Juozo Česny, gyvenančių Beverly Shore, Ind.

Lietuviams reikalinga literatūra

Kiekvienas lietuvis, kuriam rūpi gimtinio krašto laisvė ir lietuvių gerbūvis, privalo susipažinti su žemiau išvardintomis knygomis. Čia suminėtas knygas galima užsisakyti Naujienose.

Juozas Kapočinskas, SIAUBINGOS DIENOS. Atsiminimai apie leidžiant Lietuvą, bėgimą nuo bolševikų ir gyvenimą tremtinių stovyklose Vokietijoje. 273 psl., kietas drobės viršelias kainą 4 dol.

J. Audėnas, PASKUTINIS POSĖDIS. Minučių tikslumu aprašyta paskutinės nepriklausomos Lietuvos dienos ir valandos, kuriose yra išryškėjęs nesikeičiantis komunizmo klatingumas pavergiant tautas ir asmenis. 270 psl. \$4.00.

ČIKAGIETIS IŠPODŽIAI KOMUNISTŲ PAVERGTOJ LIETUVŲJ. Autorė buvo Vilniuje, Trakuose, Druskininkuose, Kaune, Naudakuose, Klaipėdoje ir Palangoje. Valžduis aprašymai ka ji ten matė. Kokias kalbas girdėjo ir ka jai žmonės pasakė. 95 psl. \$1.50. Yra taip pat išversta į anglų kalbą.

D. Kuraitis, MAGISUKUJŲ KILIMU I VILNIU. Kelionės i Lietuvą išpodžiai. Ilustruota foto nuotraukomis. 331 psl. \$3.00.

D. Kuraitis, KELIONĖ I ANAPUS GELEŽINĖS UŽDANGOS. Autoriaus pastabuma neapgauna inturisto ir agitpropo propaganda bei užmaskavimai. Abi knygos parašytos lengvu, gražiu stiliumi.

Vincas Žemaitis, LIETUVIŲ ETNINIŲ SIENŲ KLAUSIMAS. 3 istoriniai žemėlapiai. 106 psl. Kaina \$2.00.

Vincas Žemaitis, LIUBLINO UNIJOS SUKAKTIES PARASTĖJE. 84 psl. Kaina \$1.50.

Sie ir kiti leidiniai yra gaunami.

NAUJIEŅOSE, 1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL 60608

atsilankant darbo valandomis arba užsakant paštu ir pridėdant čekį ar piniginę perlaida.

PASSBOOK SAVINGS...
the best way to save regularly!

5 1/4 %
a year
SAVINGS ACCOUNT

OUR SAVINGS CERTIFICATES

EARN UP TO **7 1/2 %**

Mutual Federal Savings and Loan

2212 WEST CERMAK ROAD

CHICAGO, ILLINOIS 60608

PETER KAZANAUSKAS, President

Tel.: 847-7747

HOURS: Mon, Tue, Fri. 9-4 Thur. 9-8 Sat. 9-1

69 YEARS SERVING CHICAGOLAND

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraus-tiems nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligos pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neišėso pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudos tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuvių KLBUB ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudos mokeskis \$2.00 1 metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijū. Kreipkitės i kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausite spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

Neseniai išėjusi laukta

Juozės Vaičiūnienės knyga

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00.

Persiuntimui paštu reikia pridėti 25 c. egzemplioriui.

Ansambliai, chorai, grupės, užsakydamos 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiuntimo išlaidų.

Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money order tokiu adresu:

NAUJIEŅOS

1739 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608

Taupykite dabar pas mus

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka didelius darbus. Pirmą, jie padeda Jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkės bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuosimčius nuo mėnesio pirmos.

NEW RATES ON SAVINGS CERTIFICATES

7 1/2 %

PER ANNUM:

\$5,000.00 OR MORE

4 YEAR MATURITY

6 3/4 %

\$5,000.00 OR MORE

36 MONTHS MATURITY

6 1/2 %

\$2,500.00 OR MORE

1 YEAR MATURITY

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS.

Išleista 1923 metais.

Tel. 421-3070

Istaigos pietuose kiemas automobiliams pastatyti.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	
In Chicago \$24.00 per year, \$13.00 per six months, \$7.50 per 3 months. In other USA localities \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$6.50 per three months. Canada \$24.04 per year; other countries \$25.00 per year.	
15 cents per copy.	
Dienraščio kainos:	
Chicagoje ir priemiestiuose:	
metams \$24.00	
pusei metų \$13.00	
trims mėnesiams \$7.50	
vienam mėnesiui \$3.00	
Kitoje JAV vjetose:	
metams \$22.00	
pusei metų \$12.00	
trims mėnesiams \$7.50	
vienam mėnesiui \$3.00	
Užsienio:	
Metams \$25.00	
pusei metų \$14.00	
vienam mėnesiui \$3.50	
Naujienos eina kasdien, išskyrus sekmadienius, Leidžia Naujienų Bendrovė, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Telef. Haymarket 1-6100.	
Pinigus reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.	

NAUJIENŲ raštinė atdara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Sekmadieniais — iki 12 val.

Laisvas Simas Kudirka

Simas Kudirka, visą savo gyvenimą praleidęs rusų komunistų lietuviams primostoję vergijoje, troško laisvės. Jam rūpėjo Lietuvos laisvė, jam taip pat rūpėjo ir asmeniškai laisvė. Stoją jūrininko tarnybon su mintimi, kad galėtų pamatyti pasaulį ir ištrūkti iš svetimųjų priemesties nelaisvės. Kai jo aptarnautas laivas įplaukė į Amerikos vandenį, tai jis šoko nuo jo. Bet jeigu jam būtų pasitaikiusi kita proga ištrūkti iš vergijos, tai, reikia manyti, kad jis tą progą būtų panaudojęs.

Laimė, kad Simas Kudirka nuo sovietinio laivo šoko į amerikiečių laivą. Laivo įgula, pildydama vyresnybės įsakymus, su įšokusiu Kudirka nedraugingai pasielgė. Ji net nerado lietuvių, kuris būtų Kudirką išklaušęs. Kaltas ir pats Kudirka, kad jis nepramoko anglų kalbos. Jis ne tik „kalbėjo“, bet ir „rašė“ angliškai, bet laivo karininkai nesuprato jo kalbos ir neįsiskaitė jo rašto. Jiems buvo aiškus tik Kudirkos rankų mosikavimai ir kirčiai atsiradusiai sovietų jūros policijai.

Simas Kudirka savo ryžtu bėgti nuo pavergėjų daugiau pasitarnavo Lietuvos laisvės bylai, negu visi lietuvių propagandistai kartu sudėjus. Tuometinio Valstybės Departamento budinio valdininko bloga valia, pakrančių sargybos vadų politinis neapdairumas bei ignoracija ir nepaprastai žiaurus sovietų admirolo ir policininkų atplaukusiųjų „Vigilante“ elgesys su Kudirka jam laisvę atnešė. Visa tai jam labai brangiai kainavo. Jis mokėjo ne pinigais, bet sveikata, nepaprastai smarkiais prieš smūgiais, bet tie smūgiai ir kančios jį šiandien atnešė Amerikon.

Pirmiausia, Kudirka, bėgdamas nuo rusų, parodė nepaprastai didelės drąsos. Visiems drąsa patinka. Ja gerisi drašuliai, ji patinka ir bailiams. „Vigilanto“ jūreiviai, matydami nedidelio ūgio Kudirką, verčiantį sovietinius milžinus, patraukė įgulos simpatijas. Jie nesuprato konflikto esmės, bet jiems buvo aišku, kad Kudirka ryžosi sovietų policijai nepasiduoti. Sovietų admirolas, nepajėgęs suvaldyti Kudirkos, įsakinėjo palydovams jį griebti, bet jų nagai buvo atšipę. Gavęs kelis smūgius, jie neturėjo drąsos prie Kudirkos priartėti. Sovietų admirolas turėjo prašyti sustiprinimų, kad galėtų suimti Kudirką. Jis buvo nepažįstamame laive, bet jis labai lengvai sugebėjo šokinėti nuo vieno aukšto į kitą. Rusams teko gerokai pavargti, kol smūgiais jį apsvaigino ir pradėjo žiauriai mušti. Amerikos laivo kapitonas leido rusams gaudyti Kudirką, bet kai rusai pradėjo suimti žiauriai mušti, tai rusai buvo sustabdyti. Jiems buvo pasakyta, kad jie leido atbėgusį jūreivį suimti, bet jie neleis jo mušti Amerikos laive. Kada rusai Kudirką susiraišiojo ir išsinešė, tai tada jie su juo elgėsi, kaip elgiasi visi bailiai su nuginkluotais žmonėmis.

Kudrkai nepavyko pabėgti nuo rusų 1970 metų lapkričio mėnesį, bet turime pripažinti, kad jis buvo laimingas žmogus. Ne vieną pabėgusį rusai sučiupo ir išsigaubeno. Jie išsiųzė ne tik paprastus jūreivius, bet generalus ir įtakingus politikus. Jie grobė žmones Prancūzijoje, juos grobė ir pačioje Amerikoje. Kudirką laimė lydėjo, kad tuo metu, kai šoko nuo laivo, tame pačiame laive vedė derybas Amerikos ir sovietų žvejų atstovai. Reikalas ėjo apie Amerikos tinklų plaustymą, apie pagautos žuvies gadinimą ir kitus reikalus. Rusų interesas atstovavo sovietų valdžios skirti diplomatai, o amerikiečių delegacijai pirmininkavo žvejys Richard Brieze, kuris rusus gerai pažino. Jis pats nuo rusų Amerikon atbėgo. Tai buvo latvis, pasiekęs Ameriką po Antrojo Pasaulinio karo, tapęs JAV piliečiu ir įsitraukęs į žvejybos biznį. Brieze negalėjo tylėti, kai jis matė sovietų admirolą, amerikiečių laive bėgiojantį paskui Kudirką. Brieze netylėjo laive, jis netylėjo ir išlipęs iš laivo. Brieze papasakojo Bostono jaunimui, jis aiškino susidariusias nuotaikas ir kongreso komitetui, nutarusiam reikalą ištirti. Jeigu ne Briezės pasiryžimas kelti Kudirkos bylą viešumon, tai Kudirka būtų tapęs dar viena tylija komunizmo auka.

Kudirka, bandydamas įtikinti „Vigilantes“ kapitoną nenorėti grįžti į komunistinę nelaisvę, parodė kapitoniui dokumentus ir turimas fotografijas. Rusai suraišiotą Kudirką išsinešė, bet dokumentus ir fotografijas paliko. Laivo kapitonas visus dokumentus atidavė reikalą tyrinėjančiai komisijai. Fotografijos pateko į kongreso komiteto rankas, kuris paskelbė ne tik tardymo eigą, bet paties Kudirkos ir jo žmonos fotografijas. Gražus ir simpatiškas Kudirkienės atvaizdas patraukė amerikiečių simpatijas. Protestai prieš žiaurių policijos elgesį su Kudirka, pakraščiu sargybos vadų nemokšiškumas ir krašto gyventojų pasipiktinimas privertė vyriausybę imtis priemonių panašioms veiksmams sustabdyti. Prezidentas Niksonas tada įsakė paruošti taisyklės, kad ateityje rusų pavergtųjų kraštų jūreiviai nebūtų taip lengvai sovietų policijai atiduodami. Amerikos admiralams patarė geriau pažinti komunistus ir jų vartojamus metodus žmonėms ir tautoms pavergti.

Kudirkos elgesys Vilniuje suruoštame teisme padarė jį kovojančios Lietuvos simboliu. Jis buvo pasiryžęs kovoti prieš rusus „Vigilante“, jis drąsiai rusų klapčiukams pasakė kovojančios Lietuvos nuomonę ir Vilniuje suruoštame teisme. Teismui pasakyti žodžiai nuskambėjo po visą pasaulį. Didelė Amerikos gyventojų dauguma simpatizavo Kudirkų likimui ir pavergtai Lietuvai. Robert Hanrahan, Bobelienės patartas, pradėjo knistis į veikiančius JAV pilietybės įstatymus ir išaiškino, kad rusams atiduotas Kudirka gali būti JAV pilietis. Valstybės Departamentas, norėdamas atitaisyti ankščiau padarytą klaidą, Kudirką paskelbė Amerikos piliečiu, o prezidentas Fordas pareikalavo, kad Kudirka būtų išleistas.

Džiaugiamės, kad Simas Kudirka su šeima yra laisvi. Turime sudaryti sąlygas, kad jis, tapęs Lietuvos laisvės simboliu, galėtų ne tik džiaugtis šio krašto laisve, bet galėtų dalyvauti ir Lietuvos laisvės kovoje. — puldinėjami stipresnį priešą iš pasalų, „...jei stiprus neprietelius su didele smarkybe vis laudžiamas, tratinio po save, tad veiklai sukos šalin, nesgi pasitraukti nuo neprieteliaus nebuvu už gėdą turima, jei tą darė vildamos, jog tuomi apgausiantys neprietelį ir paskiaus jį nuveiksiantys. Aiškų mūsų daugiau vengė nekaip gėdė. Todėl sustojusys į aiškia kovą, nekibo pirma patys grumtis, bet tykojo pobūdį pragramo staiga antpulti nerangi neprietelį, patys tuo tarpu slapstydamas kirbose, balose, ar girėse...“ (S. Daukantas, Būdas..., p. 268-9).

„Lietuviai skubėdavo pasislėpti miškuose, iš kur tykodavo užpulti kryžiuočius... kelią staiga užvertę medžiais, patys iš visų pusių supuolė juos išuždavo...“ (A. Sapoka, Lietuvos istorija, p. 81).

veidmainiai — jei to reikalavo strategija (Vytauto diplomatiniai žaidimai su Ordinu); nepatriotai, šių dienų supratimu, kai asmeniniai reikalai buvo stotami aukščiau pavaldynio (Vytautas ir žemaičiai, Jogaila ir Lenkijos karūna)... ir žiaurūs. „...Naujardukui tektavo nukentėti nuo lietuvių naikinamų...“ (A. Budrecas, Karys 1968, p. 195).

— puldinėjami stipresnį priešą iš pasalų, „...jei stiprus neprietelius su didele smarkybe vis laudžiamas, tratinio po save, tad veiklai sukos šalin, nesgi pasitraukti nuo neprieteliaus nebuvu už gėdą turima, jei tą darė vildamos, jog tuomi apgausiantys neprietelį ir paskiaus jį nuveiksiantys. Aiškų mūsų daugiau vengė nekaip gėdė. Todėl sustojusys į aiškia kovą, nekibo pirma patys grumtis, bet tykojo pobūdį pragramo staiga antpulti nerangi neprietelį, patys tuo tarpu slapstydamas kirbose, balose, ar girėse...“ (S. Daukantas, Būdas..., p. 268-9).

Grand Rapids, Michigan, seniau buvo garsus baldų pramonės miestas. Kent apskrities respublikonų partija užsėk pas statul Ed Graverson, 41 m., prezidento antspaudu, drožinį, kuris yra pus-trėčios pėdos skersmens. Jau nedaug mieste liko tokių drožinėtojų.

Kas privedė JAV Bendruomenę prie kracho

RANKOS SUDETOS MALDAI, O LŪPOSE MELAS

P. STRAVINSKAS

Dr. Z. Danilevičius Chicago Spaudos Klubu 1974. XI. 3 d. susirinkime pateikė eilę faktų, rodančių, kad JAV LB vadai mūs Bendruomenę privedė prie didžiausios netvarkos, prie chaoso, prie tokios liūdnos ir jai jos savaiminės mirties, jos sugniužimo ir griuvėsiais pavirto pavojumi gresiančios padėties, kad išmintingiems ir dorinė atsakomybę už Bendruomenės išlaikymą jautiantiems kitiems JAV LB veikėjams nieko kito nebūtinai, kaip gelbėti Bendruomenę jos naujosios JAV LB Tarybos sudarymu.

Mūsų Spaudos Klubu nariai, daugiausia vis iš mūsų visuomenės elito, sutiko su Dr. Z. Danilevičiaus, pasiūmusio didelės atsakomybės JAV LB naujosios (aišku, laikinosios, kol bus atstatyta B-nė teisėn tvarka) Tarybos pirmininko pareigas, konstatavimais ir jo aiškinimais. Visi po pranešimo jam karštai paplojo ir dar jam pareiškė savo padėką už drąsą ir pasiaukojimą, pasimant tokias atsakingas ir kartu nedėkingas Bendruomenės atstatymo į normalią padėtį pareigas.

Mūsų pranešėjas tuojau po savo žodžio Lietuvių Spaudos Klubu turėjo vykti iš Chicago Marquette Parko į Cicerą, kur jis turėjo padaryti dar ir savo antrą pranešimą tos vietos LB apylinkės narių susirinkime (ten jis savo pranešimą ir padarė, tikrai gausiame, net šimto narių susirinkime, kur jis irgi vi-

— puldinėjami stipresnį priešą iš pasalų, „...jei stiprus neprietelius su didele smarkybe vis laudžiamas, tratinio po save, tad veiklai sukos šalin, nesgi pasitraukti nuo neprieteliaus nebuvu už gėdą turima, jei tą darė vildamos, jog tuomi apgausiantys neprietelį ir paskiaus jį nuveiksiantys. Aiškų mūsų daugiau vengė nekaip gėdė. Todėl sustojusys į aiškia kovą, nekibo pirma patys grumtis, bet tykojo pobūdį pragramo staiga antpulti nerangi neprietelį, patys tuo tarpu slapstydamas kirbose, balose, ar girėse...“ (S. Daukantas, Būdas..., p. 268-9).

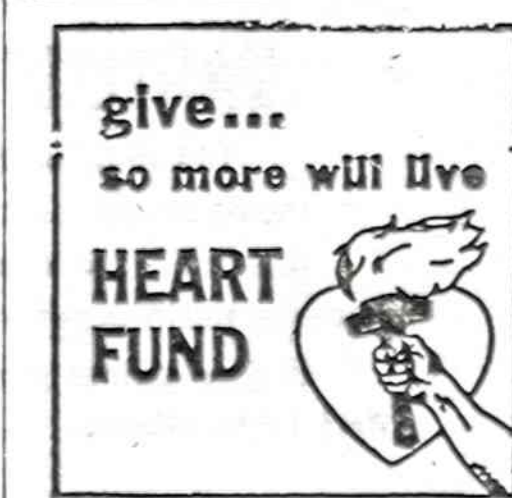
— puldinėjami stipresnį priešą iš pasalų, „...jei stiprus neprietelius su didele smarkybe vis laudžiamas, tratinio po save, tad veiklai sukos šalin, nesgi pasitraukti nuo neprieteliaus nebuvu už gėdą turima, jei tą darė vildamos, jog tuomi apgausiantys neprietelį ir paskiaus jį nuveiksiantys. Aiškų mūsų daugiau vengė nekaip gėdė. Todėl sustojusys į aiškia kovą, nekibo pirma patys grumtis, bet tykojo pobūdį pragramo staiga antpulti nerangi neprietelį, patys tuo tarpu slapstydamas kirbose, balose, ar girėse...“ (S. Daukantas, Būdas..., p. 268-9).

— puldinėjami stipresnį priešą iš pasalų, „...jei stiprus neprietelius su didele smarkybe vis laudžiamas, tratinio po save, tad veiklai sukos šalin, nesgi pasitraukti nuo neprieteliaus nebuvu už gėdą turima, jei tą darė vildamos, jog tuomi apgausiantys neprietelį ir paskiaus jį nuveiksiantys. Aiškų mūsų daugiau vengė nekaip gėdė. Todėl sustojusys į aiškia kovą, nekibo pirma patys grumtis, bet tykojo pobūdį pragramo staiga antpulti nerangi neprietelį, patys tuo tarpu slapstydamas kirbose, balose, ar girėse...“ (S. Daukantas, Būdas..., p. 268-9).

mąjį lapelį, kur jie, agituodami balsuoti tik už jų sąrašuose nurodytus kandidatus į JAV LB Tarybą ir PLB seimą, apšaukė visų kitų sąrašų kandidatus komunistų ir „kitų kraštų“ (matyt, Amerikos) šnipais bei žvalgybininkais, griaunčiais mūsų Bendruomenę. „Naujienos“ tą begėdišką melą ir nekaltų žmonių nuskaudimą parodė savo 1973. VI. 1 d. laidoje. Suinteresuoti gali gauti tą laikr. nr. ir iš manęs (fotokopiją).

O kiek būta melo vienuolio Garšvos redaguojamajame „Drauge“, pvz., kad ir jo, to frontininkų kunigėlio pasisamdyto, sakyčiau, žurnalistinio policininko Br. Kvikiolio vedamuo- siuose, dėl kurių turėjo pasisakyti ir griežtai jiems prieštarauti net ir mūsų Spaudos Klubas savo 1974. XI. 3 d. susirinkime? Kiek melo ir apgavystės, net melagingų klastojimų būta, pvz., kad ir „Draugo“ rašiniuose dėl S. Jonynienės knygelės „Tėvų nameliai brangūs“?! Kas skelbė, kad toje knygelėje vaizdelio su parašu „Pažangos kolūkis“ visai nebuvo, kada tas akiplėšiškos okupanto propagandos vaizdelis, knygas gražinus į knygryšyklą, iš jų buvo išplėstas ir pakeistas kitu lapu, kur tas „Pažangos kolūkis“ pavadintas jau nekaltu „Lietuvos vaizdelio“ vardu? O „Draugas“, tas vienuoliškų hipokratų laikraštinis, akiai tarnaujantis frontininkams, kaltino S. Jonynienės knygelės kritikus, kad jie tą „Pažangos kolūkio“ vaizdelį susikūrė savo fantazijoje, kad jo knygelėje visai nebuvo... Ar gali būti šlykštesnis melas ir didesnis recenzentų įžeidimas, kaip šis?!

(Bus daugiau)

"NAUJIENOS" BOLSEVIKAMS YRA RAKŠTIS JŲ AKYSE

LIEUVIO BŪDAS

Ištrauka iš Vytauto Abromaičio straipsnio „Ar lietuvis buvo dvasiniais priaugęs ginti Lietuvos nepriklausomybę“, Kario 1972 m. Nr. 6 (1483).

Kario Redakcija pristatydama straipsnio autorių kaip jaunesnės kartos atstovą, pastebi: Kol jaunosios ir priaugusios kartos dėmesis ir tyrinys mūsų valstybės ir jos atstatymo reikalą, tol viltis atstatyti Lietuvos nepriklausomybę vis auga. V. Abromaičio straipsnis yra atsakymas į Danutės Bruškytės straipsnį „Ar galėjo Lietuva gin- klu pasipriešinti sovietų okupacijai“?

Sunku kalbėti apie kunigaikščių laikų Lietuvos gyventojų būdą, nes mes neturime rašytinių dokumentų iš kurių būtų galima tai išsiaiškinti. Jei mes daleisime, kad buvę Lietuvos valdovai: Mindaugas, Treniota, Traidenis, Vytenis, Gediminas ir t. t. buvo grynakraujiai lietuviai, neturėję nei slaviško nei teuto- niško kraujo priemaišų savo gys- lose, galėtume spėti ir apie jų pavaldonių būdą. Juk jie, dides- ni ar mažesni karo vadai, buvo iškilę iš to paties kamieno. Tad

eiliniam tų laikų lietuviui nu- braukę dalį karzygiškumo, apsu- kruvo ir pridėję šiek tiek slun- kiškumo, prietaringumo ir nusi- žeminimo prieš stipresnį ir gud- resnį — gausime eilinio lietuvių apytikrą vaizdą.

Kad anais laikais tarp valdo- vų ir pavaldonių yra buvęs gal ir didesnis skirtumas, daleidžia rašytojas Julius Kaupas: „Nežiūrint visų heroiškų žy- gių ir pergalių mes neturime daug padavimų ar legendų apie didvyrius ir jų žygdarbius, kaip vokiečių Siegfriedas ar suomių Kalevala. Kodėl? Iš tiesų, yra sunku į tą klausimą atsakyti. Tai gali reikšti, kad liaudžiai tie už- kariavimai buvo svetimi, kad ji jais nesididžiavo ir traktavo juos kaip kunigaikščių, bet ne savo pačios reikalą.“ (J. Kaupas, Mūsų Vytis, 1969, 2-3, p. 54)).

Nors mes didžiuojamės seno- vės lietuvių karingumu ir drąsa, stengiamės pabrėžti visur ir vi- sada, kad lietuviai valdė užkari- autas žemes teisės ir žmonišku- mo dėsniais, šiandieną mes lyg pavaldonių būdą. Juk jie, dides- ni ar mažesni karo vadai, buvo iškilę iš to paties kamieno. Tad

TELEF.: PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSIŲ, NOSIES
IR GERKLĖS LIGOS
2858 W. 63rd Street

Valandos pagal susitarimą.

DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building). Tel. LU 5-6446

Antrasis ofisas —
8007 WEST 83rd PLACE
JUSTICE, ILL. Tel. 599-0500
Priima ligonius pagal susitarimą.
Jei neatsiliepiu, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Tel. 695-0533
Fox Valley Medical Center
860 SUMMIT STREET
ROUTE 58, ELGIN, ILLINOIS

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezid.: 388-2223

OFISO VALANDOS:
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais, 1-7 val.
antradieniais, penktadieniais nuo 1-5, trečiadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais, 9-12 val.

DR. PAUL V. DARGIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Westchester Community klinika
Medicinos direktorius.
1938 S. Mannheim Rd., Westchester, ILL.
VALANDOS: 3-9 darbo dienomis ir
kas antrą šeštadienį 8-3 val.
Tel. 562-2727 arba 562-2728.

REZ.: GI 8-0873

DR. W. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepiu, skambinti MI 3-0001.

Ofiso tel.: HE 4-1818
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 3 iki 7 val. popiet.
Tik susitarus.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVIŠKAI
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinimus ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadienį.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 WEST 63rd STREET
Val.: antradienį, nuo 1-4 po pietų.
ketvirtadienį, nuo 5-7 val. vak.
Ofiso telefonai: 776-2890
Naujas rez. telefonas: 448-5545

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223

OFISO VAL.: pirm., antradienį, trečiadienį, penktadienį 9-12 val. vak.
šeštadienį 9-12 val. vak.
Val. pagal susitarimą.

V. Tumasonis, M. D., S. C.
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Pirma ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123.
Jei neatsiliepiu, tai telefonu GI 8-6195.

P. SILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandžiai. Speciali pagalba kojomis (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-12. 2850 West 63rd St., Chicago, ILL. 60629
Telef.: PROspect 6-5084

VOKIETIJOS NACIŲ "GLOBOJE" PRIE APKASŲ

Rašo P. B.

(Tęsinys)

Vienoje vietoje šeiminkė pasiinteresavo, kas aš per vienas. Atsakiau, kad esu lietuvis pabėgėlis nuo bolševikų ir čia pristatytas apkasų kasti. Ji pasakė, kad aš lukterčiau verandose, ir pati kaž kur dingo. Po kelių minučių grįžo su dviem buterbrodais su mėsa ir paslėpusi žiūrėdama į lašinius. Lašinius liepė man tuoj kur nors paslėpti. Matyt nenorėjo, kad kas nors pastebėtų. Šeiminkė nuosirdžiai padėjo, grįžau į lagerį patenkintas.

Jonui ir Antanui taip pat daviau kiek paragauti lašinių, o bulves tai bendrai virėme. Bulves valgydavome tik druska pasidarydami. Frontas artėjo. Šaudymas dieną iš dienos labiau girdėjosi. Bolševikų lėktuvai, kuriuos mūsų prižiūrėtojai vienu žodžiu vadindavo "Ivan" nusileisdavo tiek žemai, kad lakūnai persivėrė per bortą dairydavosi į mus, lyg ir norėdami čia pat nusileisti, tačiau į mus nešaudydavo. Tokiais atvejais prižiūrėtojai slėpdavosi už medžių.

GRADINSKAS
GRUNDIG
"4. MATAVIMU"
PERDAVIMAS
2512 W. 47 ST. — FR 6-1998

GUŽAUSKU
GELĖS VISOMS PROGOMS
BEVERLY HILLS GELINČIA
2443 WEST 63rd STREET
Telefonai: PR 8-0833 ir PR 8-0834

GELININKAS
(PUTRAMENTAS)
Linksmumo arba liūdesio valandom
gražiausios gelės ir vainikai antkapio papuošimui ir sezoninėms kapams gelės.
ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)
5525 So. Harlem Ave. — 586-1220

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. ŠERENAS
Tel. WA 5-8063

MOVING
Apraustas perkraustymas
iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
823 West 34 Place
Tel.: FRontier 6-1882

SOPHIE BARCUS
RADIO ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA,
1490 kil. A. M.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 11-12 val. ryto. — Šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
Telef.: HEMlock 4-2413
7159 So. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO, ILL. 60629

Jau kuris laikas atspausdintą ir galima gauti knygų rinkoje
CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA
Aleksandro Abrosio knyga aprašanti paskutinius 90 (1869-1959) metų Chicago lietuvių gyvenimą ir jų atliktą darbą 664 psl. Kaina \$8.00. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija.
Knygoje aprašyta pirmas Chicago atvažiavę lietuvis, pirmos lietuvių kolonijos, jų suorganizuotos šalpos draugijos, statytos bažnyčios, įsteigti laikraščiai, kurių viso buvo 121, 41 teatro draugija, 48 pasaulietiški choralai, 9 bažnytiniai ir 314 veiklesnių žmonių biografijos. Duoti dokumentai katalikų, socialistų, lietuvių ir kitų organizacijų atlikti darbai, įsteigtos mokyklos, skaityklos, bankai ir kt.
Norintieji šią knygą įsigyti, prašomi parašyti čekį arba Money Order.
AMERIKOS LIETUVIŲ ISTORIJOS DRAUGIJOS
vardu ir pasiųsti:
1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608.

nis porinis vežimas su sužeistaisiais. Tuo momentu vienas sviedinys kaip tik pataikė į vežimą, permušdamas jį pusiau: arkliai su prysakinia vežimo dalimi pasileido zovada gatvę, gi kita vežimo dalis ištaškyta ant plento su užmuštais kareiviais.

Staiga metuos į gilų plento griovį, veik pilną vandens. Žiūriu, kad šalia manęs vienas kareivis visas vandenyje, tik galva kyšo iš vandens. Išlikom gyvi abu. Iš mūsų kolonos sunkiai sužeidė vieną lenką, kurį tuoj paėmė į ligoninę. Sanitarai taip pat surankiojo nuo kelio užmuštuosius karius.

Praėjus šaudymui skubiai keliuosi ir, pastebėjęs ant kelio karišką katiliuką, paimu jį su savimi. Atidares katiliuką, randu jį pilną dar karštos kareivės skanios sriubos. Pasirodo, kad artilerijos sviedinys pataikė į vežimą su sužeistaisiais, tai ne tik vežimą sudaužė, bet ir karių visi vežami daiktai pabiro ir kartu — šiltas maisto davinys.

Mokykloje aprimsta įtempti nervai ir pradėdame kalbėtis, juokauti. Nuotaiką mums gadina Vytautas. Jis jaunas, žvalus vyrukas, neblogai kalba vokieškai. Pas OT pareigūnus jis turi neblogą akį ir paskirtas mūsų lietuvių grupės vyresniuojau. Jis iš Lietuvos buvo atvežtas Vokietijon darbams, matyt, buvo komunistuojantis. Jis mus užgaulioja buvus smelinu kibiro talpos katilą. Išviriau sriubą. Ta sriuba tiek visi gardžios, kad ir šiandien nežinau, ar ji tokia skania buvo, ar tai, kad mes buvome alkani. Ir sriubos privalgėme ir dar mėsos po gerą gabalą turėjome. Grįžę į lagerį nebestojome rikiuotėi gauti pietų, nes buvome sotūs. Taip besirūpinant savo egzistencija ir artėjančiu frontu, vieną dieną praneša, kad šiandien 10 val. vakare susiruošti keliuonai į kitą vietovę.

OT paima 10 vyrų iš sandėlio į vežimą duonos pakrauti. Naktis tamsoka šviesos nedeiga, kad neatkreiptų bolševikų dėmesio. Išsirikiuojame eilutėn nuo pat sandėlio iki vežimo. Duonos kepalukus leidžiame iš rankų į rankas. Susiorientuojame, kad čia galimas neblogas biznis: netoli vežimo bestovis vienas iš mūsų su kepaluku duonos dingsta, o jo tvieton stoja kitas, atėjęs iš lagerio. Iki iš sandėlio pakrovėm visą duoną, mūsų dešimtukas pakeitė sąstatą net kelis kartus. Tokiu būdu pasirūpinom bent po kelis kepalukus kiekvienas. Vidūnaktį išveda. Atveda į Grosskatze miestelį ir mokyklos patalpose apgyvendina. Iš ryto veda apie 7 kilometrų į Witzlyno girią apkasų kasti. Ten jau frontas čia pat. Šaudymo patrankos, tankai, kulkosvaidžiai ir paprastai pėstininkai iš šautuvų. Bolševikai visai arti: juos kai kada pastebime kalnagubriuose įsitvirtinusių. Saulutė maloniai šviečia ir iš dalies šildo miško šlaite. Pabaigus dienos darbą, grįžtame į stovyklą. Einant Grosskatze miestelio gatvę, bolševikų artilerijos sviediniai pradėjo sproginėti tai prieš mus, tai už mūsų. Mūsų koloną pasiveja vokiečių sanitari-

pusės tėsiasi kalnas, o iš kitos — fronto pusėn, — didelė kelių kvadratinį kilometrų lyguma. Šios lygumos viename kauburėlyje, apie 300 metrų prieš mus, vokiečių kariuomenės atskiri smulkūs dalinčiai apsisakę, laukia bolševikų puolimo.

Čia ne tik mus neragina greičiau dirbti, bet visai nekreipia dėmesio į mūsų darbą. Matom aiškiai, kad mes niekam nebesam rikiulingi, bet kur gi mus padės, juk esame apsupti. Sukūrę ugnį mudu su Jonu sunaikiname dar turimus dokumentus, kad gal šandien ar ryt pakliuvus į bolševikų rankas, galėtume lengviau aiškintis.

Mūsų OT pareigūnai nuolat bėginėja prie telefonų į netoli esančias kariuomenės dalinių vadovietes. Ir pačių OT pareigūnų prie mūsų kolonos šandien tik du: vienas kokių 65 metų senis ir kitas — invalidas, vaikšto tik lazda pasiramsčiodamas ir uniformą pakeitęs civiliais rūbais. Jaučiame, kad fronto padėtis visiškai kritiška, kad jau kiekvieną valandą galime atsidurti bolševikų rankose.

Neveltui, eidami į darbą, pasiėmėm ir savo kuprines su visu "turtu". Bolševikai pradeda vis smarkiau ir smarkiau šaudyti. Aiškiai matome kaip vienas jų artilerijos sviedinys pataikė į vokiečių kariuomenės vieno skyriaus apkasus ir išmeta drauge su žemėmis ir karius. Kurie dar gyvi išlikę, skubiai bėga vorelėmis prie mūsų. Momentas labai kritiškas: mes atsidūrėme pačiose pirmose fronto linijose. Bolševikai "užgrojo Salino vargonais".

Toksai jų šaudymas truko apie dvi valandas. Tai artilerijos šaudymas, kur baterijos sujungtos elektros laidais ir šūviai tokie tankūs, panašiai kaip iš kulkosvaidžių. Tokia kanonada tiesiog kurtina ausis. (Bus daugiau)

DETROITO TIPELIS
Detroite į saliną įsiverčia jau šiltas tipelis, pareikalauja dvigubos viskės, suverčia tą normą į gerkle, numeta ant bufeto penkdolerinę ir nieko nesakęs išeina. Barininkas dailiai sulanksto tą penkinę, įsikiša į kišenę ir sako aplinkui burbiančioms mums.

— Ką tu su tokiais gali daryti? Išsrebia dvigubą viskės, numeta penkis dolerius atbatpinigių ir išeina nemokėjęs!

Susirinkimų PRANEŠIMAI
★
— Lithuanian National Democratic klubas susirinkimas įvyks trečiadienį, lapkričio 13 d. Hollywood salėje. 2417 W. 43rd St., 7:00 val. vak. Po susirinkimo bus valės.
B. Žemgulis, rašt.

A. A. PAUL MILASEVIČUS
Mirė 1974 m. lapkričio mėn. 8 d., 5:30 val. popiet, sulaukęs 83 metų amžiaus. Gimęs Lietuvoje.
Amerikoje išgyveno 65 metus.
Paliko nuliūdę: švogerka Bertha Yuknis ir jos šeima, švogeriai — Joseph Kanapa, jo žmona Gertrude ir Robert Kanapa, dukterėčia Loretta Muenow, jos vyras Richard ir kiti giminės, draugai bei pažįstami.
Velionis buvo vyras mirusios Sophia.
Velionis buvo Lietuvių Tautinių kapinių direktorius.
Kūnas pašarvotas Casey-Laskowski koplyčioje, 4540 W. Diversey Ave.
Antradienį, lapkričio 13 dieną 10:00 val. ryto bus lydimas iš koplyčios į Lietuvių Tautines kapines.
Visi a. a. Paul Milasevičius giminės, draugai ir pažįstami nuosirdžiai kviečiami dalyvauti laidotuose ir suteikti jam paskutinį patarnavimą ir atsisveikinimą.
Nuliūdę lieka:
švogerka, švogeriai, giminės.
Laidotuvių Direktorius Paul J. Ridikas. Tel. 927-1911.

ŠVENTO RAŠTO PAMOKYMAI IR PAAIŠKINIMAI KIEKVIENĄ DIENĄ BŪTINI KRIKŠČIONIUI
"Dievas yra šviesybė ir jame nėra jokios tamsybės". — Jono 1:5.
Kaip dangiškas Tėvas, taip ir jo Sūnus. Viešpats Jėzus Kristus yra "tikroji šviesa". Todėl ir savo pasekėjus Jėzus yra pasakęs: "Jūs esate pasaulio šviesa. Taip tešviečia jūsų šviesa, kad žmonės matytų jūsų gerus darbus ir garbintų jūsų Tėvą esanti danguje". Šventasis Raštas, gyvojo Dievo Žodis, kuris parašytas šventosios dvasios įkvėpimu, yra taip pat vadinamas žiburiu, kuris šviečia mūsų kelyje, kaip parašyta: "Tavo žodis yra žiburys mano kojai ir šviesa mano takui". Todėl pranašas meldėsi sakdamas: "Šišk savo šviesą ir tiesą. Jos teveda man ir teneveda mane į tavo šventąjį kalną ir į tavo buveines". (Psalmė 43:3). Šventasis Dievo kalnas yra dangiškosios karalystės simbolis.

Mažą knygutę, pavadintą JĖZUS PASAULIO IŠGANYTOJAS, gausite nemokamai, jei parašysite tokiu adresu:
F. ZAVIST, 3715 WEST 66th STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629.
SV. RAŠTO TYRINETOJAI

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 W. 71st Street
Telef.: GROvehill 6-2345-6
1410 So. 50th Ave., Cicero
Telef.: TOWNhall 3-2108-5
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
AIKST. AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktoriai
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAJONOS VISTA
REpublic 7-3600 REpublic 7-3601

EUDEIKIS
GAIDAS -- DAIMID
SENTAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAICA
4605-07 So. HERMITAGE AVENUE
Tel.: YArds 7-1741 - 1742
4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE
Telefonas: LAFayette 3-0440
MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

NARIAI:
Chicago
Lietuvių
Laidotuvių
Direktorių
Asociacijos
AMBULANCE
PATARNAVI
MAS DIENA
IR AKTL
★
TURIME
KOPLYČIAS
VISOSE MIESTO
DALYSE.

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YArds 7-3401
BUTKUS - VASAITIS
1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLYmpic 2-1003
PETRAS BIELIUNAS
4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAFayette 3-3572
GEORGE F. RUDMINAS
3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YArds 7-1138-1139
STEPONAS C. LACK IR SŪNUS
(LACKAWICZ)
2424 WEST 60th STREET REpublic 7-1213
2314 WEST 23rd PLACE VIRginia 7-6672
11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, Ill. 974-4410
P. J. RIDIKAS
3254 So. HASTED STREET Phone: YArds 7-1911

KARALIAUČIAUS UNIVERSITETO SUKAKTIS (1544 - 1974)

Spausdiname V. Karoso paskaitą, šių metų spalio 27 dieną skaitytą susirinkusiems Mažosios Lietuvos Draugijos nariams ir Lietuvos praeitimi susidomėjusiems žmonėms.
N. Red.

Šiemet sukanka 430 metų nuo garsaus Karaliaučiaus uosto įsteigimo, žinomo dar Alberto vardu. Šis universitetas padėjo lietuvių tautai sukurti savo tautinę rašytą ir bendrai sudarė sąlygas Rytprūsiams tapli Lietuvos tautinės kultūros lopšiu.

Šio universiteto pradžią reikalauja nukelti į Vilnių. D. L. K. sostinėje 1539 m. buvo įkurta Abraomo Kulviečio kolegija, kurioje dar dėstė St. Rapolionis, Jurgis Zablockas ir Martynas Mažvydas. Kolegija ruošė studentus studijoms Vak. Europos universitetuose, kurioje mokėsi per 60 bajorų vaikų. Visi dėstomi dalykai buvo aiškinami Renesanso, Humanizmo ir Reformacijos dvasioje, kas išaukštinę griežtą pasipriešinimą iš Vilniaus vyskui.

Didžiausias kailių pasirinkimas

pas vienintelį lietuvių kailininką Chicagoje

NORMANA BURŠTEINA

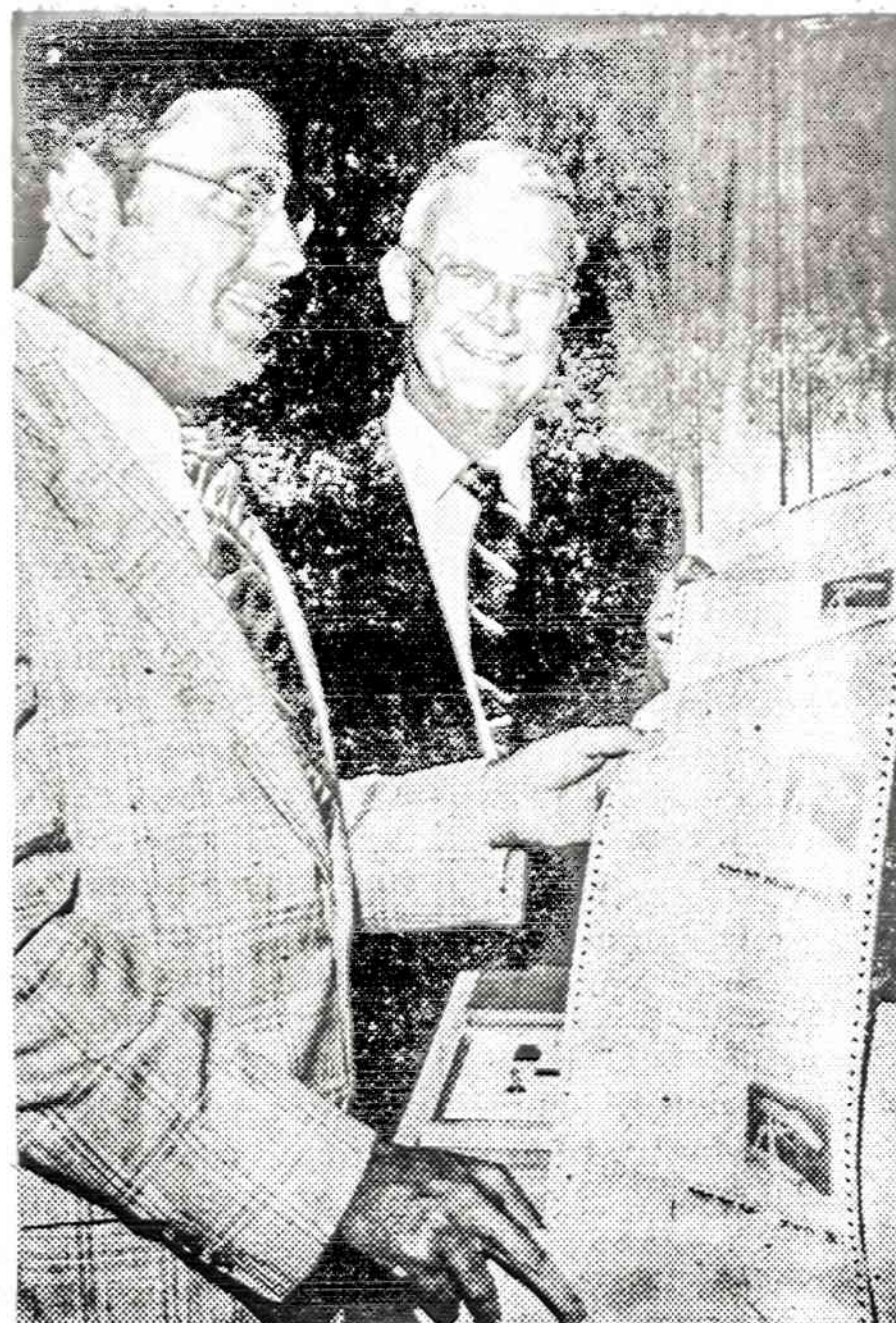
Tel. 263-5826 (istaigos) ir 677-8489 (buto)

185 North Wabash Avenue 2nd Floor Chicago, Ill. 60601

po pusės. Karalius Žygimantas Senasis, išleistas 1542 m. savo dekretu, pareikalavo visus kolegijos dėstytojus stoti į vyskupo teismą, kur jų laukė didelis bausmės. Vietoj stoti teismui, Kulvietis su savo draugais pabėgo į Prūsiją, kur hercogo Albrechto remiami, dar tais pačiais metais atsteigė savo kolegiją Karaliaučiuje pavadintą partikuliario vardu.

Hercogas Albrechtas, įkūręs 1525 m. pirmąją Europoje protestantišką valstybę, jau nuo seniau galvojo Karaliaučiuje įkurti universitetą, kuris paruoštų Reformacijos mokslą skleidėjus. Tuo reikalu jis susirašinėjo su Liuteriu ir Melanchtonu. Jų patarimas, pasiuntę į Wittenbergo u-tą gabiausius studentus, tame skaičiuje ir Rapolionį, kuris iš paties Liuterio rankų gavo teologijos doktoratą ir buvo hercogui rekomenduojamas į profesorius.

1544. VIII. 17 d. įvyko iškilmingas Karaliaučiaus uosto atidarymas, kuriame buvo keturi fakultetai: teologijos, filosofijos, teisės ir medicinos. Pirmuoju rektorium buvo paskirtas J. Sabinus, Melanchtono žentas. Pirmais metais pradėtas mokslas su 200 studentų ir 11 profesorių, kurių tarpe matome A. Kulvietį, dėsčiusi hebrajų ir graikų kalbas ir St. Rapolionį — teologiją. Pirmų

Amerikos pašto viršininko pavaduotojas William Dunlap (kairėje) ir Western Union prezidentas Earl Hillburn apžiūri naujo erdvės satelito pradėtus siųsti pranešimus. Virš Amerikos satelitai sudarė trumpų bangų, 8,000 mylių pločio susijungimo sistemą, vadinamą "Westar".

jų studentų tarpe sutinkame A. Jomantą, M. Mažvydą, B. Vileitį, J. Bretkūną, V. Buivydą ir daugelį kitų, atvykusių iš Didžiosios Kunigaikštijos. Hercogas specialiai skyrė stipendijas atvykusiems studijuoti iš D. L. K., nes norėjo paruošti Reformacijos skleidėjus visai lietuvių tautai. Tam sumanyti pritarė ir rėmė pinigais kunigaikštis M. Radvila Juodasis.

Nežiūrint, kad hercogas labai nuosirdžiai ir dosniai rėmė išstremtuosius lietuvių mokslininkus ir studentus, jie vistiek troško verčiau grįžti į Vilnių ir ten tęsti savo nutrauktą darbą. A. Kulvietis, savo laisvę karalienei Bonai, Žygimanto Senojo žmonai, skundėsi: "Yra daug Jūsų Didenybės pavaldinių lietuvių labai išmokslintų, kurie galėtų būti naudingi valstybei. Bet mano likimo įpaujanti jie apsigyveno Vokietijoje... Hercogas nori mane paskirti šios mokyklos rektorium. Todėl, jeigu Jūsų Didenybės viešpatystėje man nebūna vietos, šį skyrimą priimsiu" (Lietuvių Literatūros istorijos Chrestomatija, Vilnius, 1957, psl. 478).

Iš šio laiško matome, kad Kulvietis buvo hercogo numatytas skirti uosto rektorium, bet jau 1545 m. mirtis pakirto jo gyvenimą. Tolygiai, Melanchtonas, savo laisvę hercogui Albrechtui, St. Rapolionį rekomendavo kaip žymiausią mokslo pajėgą, bet tais pat metais jį ištiko mirtis.

Tai buvo didžiausios nelaimės visai lietuvių tautai, nes netikėtai mirė du žymiausi Lietuvos Reformacijos veikėjai, kurių netekimas sudarė kritišką prarają, laiku nesuskubus užpildyti priaugančios jėgos.

Nežiūrint šių smūgių, darba tęsė toliau jaunesnioji reformacijos veikėjų karta. M. Mažvydas 1547 m. išleido pirmąją lietuvių kalba knygą, kurią skyrė Didžiajai Lietuvos Kunigaikštystei šiais žodžiais: "Laimingoji tėvynė, didžiųjų valdovų, garsinga Lietuva, Dievo žodžius gyna pirmi širdimi, kad, kai duosi teisme aukštajam apyskaitą savo, neprispausčių taves pyktis teisėjo baisaus".

Tai įrodė, priešingai daugelio lietuvių mokslininkų tvirtinimams, kad Karaliaučiaus uostas buvo tampriai suaugęs su lietuvių tauta, nes jam pradžia davė lietuvių mokslininkai tremtiniai, pasitraukę nuo persekiojimo į Prūsiją. Pats universitetas buvo skirtas pirmon eilėn reformacijos mokslui skleidimui savo krašto gyventojams ir D. L. K. lietuvių tautai. Šioji Karaliaučiaus universiteto paskirtis svarbiausia nulėmė, kad jis tapo lie-

tuvių rašytos ir tautinės kultūros lopšiu.

Reformacija sukūrė visai naują epochą atnešusią tautoms ir žmonėms dvasinę laisvę, ant kurios vėliau išaugo politinės, kultūrinės ir socialinės laisvės. Reformacija skelbė, kad Dievo žodis turi būti skelbiamas kiekvienam žmogui jo gimtąja kalba ir išreikštas kiekvienos tautos dvasioje. Todėl reformacija kiekvienoje tautoje neišskyrus vokiečių, buvo bendrinės literatūrinės kalbos kūrėja ir tautinės kultūros augintoja. Kadangi reformacijos poveikis ir besiveržiantis laisvės tautas buvo itin paveiktas, tai tas privertė net kontreformaciją savo tikslams vartoti tautines kalbas.

Pavergti kryžiuočių prūsai, lietuviai ir mozūrai nešė sunkiausią vergiją visoje Europoje, nes jiems buvo atimta teisė mokytis praeitimo amato, uždrausta mokytis skaityti ir rašyti ir net klausytis pamokų savo gimtoje kalboje. Tokios vergystės nežinojo nei viena kita tauta Europoje. Todėl nenustabu, kad visoje Vak. Europoje pirmoji Prūsija tapo protestantiška valstybe, kuomet paskutinis kryžiuočių magistras Albrechtas Brandenburgietis apsisprendė už reformaciją.

(Bus daugiau)

● Bambuko kartimi dangaus neišmatuosi.

◆ Juo ilgiau žebenktis saugo vištas, tuo mažiau jų lieka.

TRUMPAI

— John Putna dalyvauja Quigley South aukšt. mokyklos futbolo komandoje Spartans ir yra pripažintas geriausiu vartininku visoje Chicago apylinkėje. Spartans į joje laimėjo 1-ą vietą ir toliau rungtyniaus dėl Illinoio titulo.

— Chicago Parkų Distrikto Simfoninis orkestras priims naujus orkestrantus nuo 14 iki 20 m. amžiaus ir juos tikrins lapkričio 17 d. 12:30—3:30 val. Indian Boundary parke, prie West Lunt ir North Rockwell. Repetacijos būna kiekvieną sekmadienį 12:30 val., vadovaujant David Rovner. Informacijos tel. 764-7648.

— Chicago Miesto Kolegijose šiemet mokosi 88,117 studentų. Lietuviams artimiausioje Southwest kolegijoje mokosi 5,379 studentai. Visose kolegijose taip pat yra vakariniai kursai suaugusiems, o Southwest kolegijoje dar yra specialūs lietuvių kalbos kursai tos kalbos nemo-

RENTING IN GENERAL Nuomos

ISNUOMOJAMI du saulėti kambariai su atskiru įėjimu ir visais patogumais Brighton Parke vienam arba dviem dirbantiems vyrams. Tel. 376-8095.

kantiems. Suaugusių kursuose šiemet mokosi 11,753 kursantai, 56,1% daugiau kaip praeitais metais. Apie kursus ir mokslo kolegijose žinias ir informaciją teikia Sy Friedman, tel. 269-8233. Lietuvių kalbos lektorius S. W. kolegijoje yra Romanas Kinka. YMCA kolegijos lietuvių kalbos kursuose pradedantiesiems moko Marija Prunskytė. Kursai bus vidudieniais dvi dienas savaitėje, kad jais suinteresuoti dirbantieji miesto centre galėtų jiems išnaudoti pietų pertrauką.

— Tarptautinis Filmų Festivalis, 10-sis Chicagoje, prasidėjo lapkričio 8 d. ir bus iki lapkričio 21 d. Programas ir specialius parengimus nurodo festivalio direktoriatas telefonu 644-3400.

— Bronė Spudienė, Woodhaven, N. Y., neseniai atšventusi 70 m. amžiaus sukaktį, rašydama visuomenės reikalais, atsiuntė Naujienų paramai 10 dol. Dėkojant už dovaną ir nuolatinę paramą lietuviškai spaudai, Naujienų vadovybė ir tarnautojai siūnia jai nuosirdžius sveikinimus ir geriausius linkėjimus — nepavargti siekiant lietuvių laisvės ir renesanso lietuvių darbui išievoj.

— Amerikos Lietuvių Taryba, 2606 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629, priima pareiškimus norinčių atsikviesti savo gimines nuolatiniams gyvenimui į JAV. Reikia nurodyti kviečiamųjų vardus, pavardes, adresus, amžių ir giminystės laipsnį, taip pat savo adresą. Jei jau buvo daryti panašūs žygiai, tai reikia nurodyti — kur ir kada buvo duotas prašymas ir kada atmetas. Minimali prašymai bus perduodami Amerikos valdžios įstaigoms.

— A. Jurksaitis, Pittsburgh, Pa., vajuos proga užsąkė Naujienas vieneriems metams savo miela broliui Juozui Jurksaitiui, gyv. Santa Monica, Calif. Naujienų vadovybė nuosirdžiai dėkoja už taip vaizdžiai ir sąmoningai išreikštą brolišką meilę taip pat už palaikymą giminystės bei lietuviškos ryšių. Malonu sveikinti naują skaitytoją p. J. Jurksaitį ir padėkoti jo broliui ne tik už prenumeratą, bet ir už 6 dol. dovaną.

— Spaudos Draudimo ir jos atgavimo minėjimų Komitetas Detroito sėkmingai atliko užsibrėžtus tikslus — ne tik pamintė istorines sukaiktis, bet ir atkreipė žmonių dėmesį į šių laikų lietuviškos spaudos padėtį, atsiuntę per A. Sukauską Naujienų paramai 40 dol. Naujienų vadovybė nuosirdžiai dėkoja už lietuviškos spaudos reikalų kelimą ir už paramą.

— Prez. A. Smetonos minėjimo komitetas Detroito sėkmingai baigė savo darbą ir vertindamas lietuvišką spaudą bei jos talką, atsiuntė Naujienoms per A. Sukauską 25 dol. Naujienų vadovybė nuosirdžiai dėkoja visiems komiteto nariams bei ji sudariusioms organizacijoms.

— Matt Raugas iš Brighton Parko apylinkės, pratęsdamas prenumeratą, atsiuntė vajui 6 dol. Tos pat apylinkės tautietis užsisakė metams Naujienas, bet pavadė prašė neminėti. Naujienų vadovybė nuosirdžiai dėkoja rėmėjams už dovanas, platintojams už pastangas, o naujiems skaitytojams už dėmesį.

Visi skaitytojai prašomi remti Naujienas ir jas plintinti, darant pastangas rasti bent po vieną naują skaitytoją, kad jų skaičius padvigubėtų. Visi lietuvių kviečiami su jomis susipažinti ir pareikšti savo nuomonę užsisakant. Susipažinimui savaitę siunčiamos nemokamai.

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Žemė — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS
IR ŽEMAIS NUOSIMČIAIS MENESINIAIS ISSIMOKEJIMAIS

DĖL VISŲ INFORMACIJŲ, KREPITES I

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas

2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

BUTŲ NUOMAVIMAS

NAMŲ PIRKIMAS — PARDAVIMAS — VALDYMAS —
NOTARIATAS — VERTIMAI.

VISŲ RČSIŲ DRAUDIMO AGENTŲRA

J. BACEVIČIUS — BELL REALTY

INCOME TAX SERVICE

6455 So. Kedzie Ave. — 778-2233

DIDELIS SKLYPAS, 5 kamb., būgalo, 63 ir Whipple. Retas pirkinybė nebrangiai.
2 PO 6 SU 3 MIEGAMAIŠ. Svarus, geras, teisinga kaina. Marquette Parke. Puiki proga lietuviui.
4 PO 5 ANT 40' sklypo Marquette Parke apyl. Naujas šildymas. Reikia sutvarkyti palikimą.
PENKI BUTAI IR 2 BIZNIO PATALPOS. Gražus namas Marquette Parke centre. Palikimas — reikia skubiai parduoti.

ŠIMAITIS REALTY

Tel. 436-7878

2951 W. 63rd St. (prie Sacramento)

HOT SPRINGS, ARKANSAS
LOYD REAL ESTATE

624 PARK AVE. 501 — 623-4446
Retirement Homes in the middle twenties and up. Views include mountains, valleys and lakes.
Some close to everything.

— Antanas Boonar iš Gleason apylinkės Wisconsin valstijoje, patyręs apie Naujienų platinimo vaju, jas užsisakė 6 mėn. Naujienų vadovybė dėkoja už dėmesį, taip pat taria dėkui asmenims, kurie jas platiną ar pataria užsisakyti.

— Rašomosios maš. visom kalbom ir gaidom, visuose modeliuose gaunamos Chicagoje: dienai LU 5-9500, ir vakarais pas A. Daugirdą tel. 476-7399 arba tiesiai iš SPARTA Savininko: J. L. Giedraitis, 10 Barry Dr., E. Northport, N. Y. 11731. (Pr.)

— III JAV ir Kanados Teatro Festivalis yra dedikuojamas 30 metų išeivijos sukaiktai atžymėti. Prie jo pasisekimo prisidėkime visi. Iškilusios kainos reikalauja didelių išlaidų, o biulety kainos paliktos tos pačios kaip prieš 3 metus. Paremkime aukomis — visų prašome. Aukos siųskite šiuo adresu: III Teatro Festivalis, 8457 S. Pulaski Rd., Chicago, Ill. 60652. Rengėjas — Lietuvių Bendruomenė. (Pr.)

— Pasakyti tiesą šiais laikais yra pats svarbiausias reikalas ir būtiniausias uždavinys. Dėl tiesos ir teisybės Naujienos niekuomet nebijojo ir nebijo konfrontacijos, nors dabar daug kas nori įvesti madą, kad bendradarbiavimas su sovietais yra patriotinis aktas, paliekant su jais konfrontaciją pavergtiems... Naujienos buvo ir yra už demokratiją ir toleranciją. Deja, jos negali toleruoti Lietuvos okupacijos tolerantų ir palikti įvairių tipų bendradarbiuotojus visiškai laisvėje. Todėl šio pasimetimo ir iliuzijų politikos laikotarpiu Naujienos yra būtinos kiekvienam lietuviui. Reikia prisidėti prie sąjūdžio jubiliejiniais metais padvigubinti skaitytojus. (Pr.)

HOME INSURANCE

Call: Frank Zapalis
3208 1/2 W. 95th St.
GA 4-8654

State Farm Life and Casualty Company

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: RPublic 7-1941

KAI NORITE SEDEVRŲ

2 BUTŲ 18 METŲ MŪRAS, tviska iš lauko ir vidų. Arti Maria High, \$34.000.

3 BUTŲ OCTAGON originalas, modernus vidų, 3 auto mūro garažas, gražiam Marquette Parke, \$46.500.

2 BUTŲ MŪRAS, nauji 2 gazu šildymai, garažas. Arti mūsų, Laisvas už \$32.000.

2 BUTŲ MŪRAS, 2 x 5 atskiri šildymai. Prie namo, \$26.000.

10 BUTŲ MŪRAS, naujas gazu šildymas, alumi. langai, 60 pėdų lotas, 2 auto mūro garažas, virš \$17.000 pajamų. Arti mūsų, \$77.000.

MEDINIS APKALTAS 2 butu šviesus namas, naujas gazu šildymas, 55 pėdų lotas, garažas. Marquette Parke, \$18.500.

DIDELIS 5 KAMBARIŲ OCTAGON mūras, kabinetu virtuvė, naujas gazu šildymas, garažas. Prie "Paramos", \$29.500.

3 BUTŲ MŪRAS ir 2 auto garažas. Arti vienuolyno, \$30.000.

4 1/2 KAMBARIŲ 16 m. mūras ir garažas. Našle atiduoda už \$15.000.

2 BUTŲ MŪRAS ir 3 kambariai nemantė, garažas, arti mūsų ofiso, \$28.500.

5 KAMBARIŲ CAPE COD. Alum. langai, korpetai. Sausas heismantas, 50' lotas. 2 auto garažas. Turim rakta. Arti mūsų, \$22.000.

VALDIS

REAL ESTATE

7051 So. Washtenaw Ave. RE 7-7200

REITIT NŲ NUOMAVIMAS IVATROŠ
DRAUDIMAI NAMŲ IR NEKILN.
TAMŲ TURTO PIRKIMAS - PARDAVIMAS.

BALYS RUDRAITIS

BUD'S REAL ESTATE

4369 ARCHER AVE., CHICAGO

TEL. — 254-5554

BUILDERS AND CONTRACTORS

Namu Statyba ir Remontas

HEATING CONTRACTOR

Irenų mieste ir užmiesty naujus ir perstatau senus visu rūšių namo apšildymo pečius, air-conditioning, vandens boilerius ir stogu rinas (gutters). Dirbu greit, sąžiningai ir ekanuotai.

DOMAS ŽUKAUSKAS
4444 So. WESTERN AVE.
Chicago, Ill. 60609. Tel. VI 7-3447

DĖMESIO

62—80 M. AMŽIAUS VAIRUOTOJAI

Tiktai \$112 metams automobilio

Liability apdraudimas.

Kreiptis:

A. LAURAITIS

4645 So. ASHLAND AVE.

523-8775

M. A. ŠIMKUS

Real Estate, Notary Public.

INCOME TAX SERVICE

4259 S. Maplewood, Tel. 254-7450

Beto daromi ir liudijami vertimai

pildomi pilietybės pareiškimai ir

kitoki blankai.

Siuntiniai į Lietuvą

ir kitus kraštus

P. NEDZINKAS, 4065 Archer Ave.

Chicago, Ill. 60632 Tel. YA 7-5980

TERRA

Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos

visoms progoms.

3237 WEST 63rd ST., CHICAGO

Telef. 434-4660

A. G. AUTO REBUILDERS

Cia automobiliai išlyginami ir nuda-

žomi. Darbas atliekamas sąžiningai

ir gerai, prityrusiu darbininku.

Kainos nebrangios.

3518-24 W. 63rd Street, Chicago, Ill.

TEL. — 774-5888

Anicetas Garbaciauskas, sav.